RETTENS DOM (Første Afdeling)

6. april 1995 *

I sag T-141/89,

Tréfileurope Sales SARL, tidligere Tréfilarbed SA og derefter Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL, Luxembourg, ved advokat Dominique Voillemot, Paris, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Jacques Loesch, 11, rue Goethe,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Norbert Koch, Enrico Traversa og Julian Currall, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, bistået af advokaterne Nicole Coutrelis og André Coutrelis, Paris, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georgios Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøgt,

* Processprog: fransk.

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning 89/515/EØF af 2. august 1989 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.553 — Armeringsnet, EFT L 260, s. 1),

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, H. Kirschner, og dommerne C.W. Bellamy, B. Vesterdorf, R. García-Valdecasas og K. Lenaerts,

justitssekretær: H. Jung,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling, der fandt sted fra den 14. til den 18. juni 1993,

afsagt følgende

Dom

Sagens faktiske omstændigheder

1 Nærværende sag vedrører Kommissionens beslutning 89/515/EØF af 2. august 1989 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.553 — Armeringsnet, EFT L 260, s. 1, herefter benævnt »beslutningen«), hvorved fjorten pro-

ducenter af armeringsnet blev pålagt en bøde for overtrædelse af traktatens artikel 85, stk. 1. Det produkt, der er genstand for Kommissionens beslutning, er armeringsnet. Armeringsnet er præfabrikerede armeringer af glat eller profileret koldtrukken ståltråd, som ved punktsvejsning i rette vinkler forbindes til et net. Det benyttes inden for næsten alle anvendelsesområder for armeret jernbetonkonstruktion.

2 Fra 1980 udviklede der sig inden for denne sektor på det tyske og franske marked samt Benelux-markedet en række aftaler og forskellige former for praksis, som ligger til grund for beslutningen.

3 Med hensyn til det tyske marked gav Bundeskartellamt den 31. maj 1983 tilladelse til et strukturkrisekartel bestående af de tyske producenter af armeringsnet. Tilladelsen blev forlænget én gang og udløb i 1988. Formålet med kartellet var en kapacitetsnedskæring, men kartelaftalen indeholdt også bestemmelser om kvoter og prisarrangementer, idet der dog kun blev givet tilladelse hertil i de første to år (126. og 127. betragtning til beslutningen).

4 Den franske Commission de la concurrence afgav den 20. juni 1985 en udtalelse vedrørende konkurrencesituationen på det franske marked for armeringsnet, som blev fulgt op af den franske økonomi-, finans- og budgetministers beslutning nr. 85-6 DC af 3. september 1985, hvorved der blev pålagt en række franske selskaber bøder for i perioden 1982-1984 at have truffet foranstaltninger og iværksat en praksis, som havde til formål og til følge at begrænse eller fordreje konkurrencen og at hindre, at markedet kunne fungere normalt. Sagsøgeren blev pålagt en bøde på 10 000 FF for i perioden fra september 1983 til april 1984 at have deltaget i en aftale, som havde til formål og til følge at fordreje konkurrencen.

5 Den 6. og 7. november 1985 foretog tjenestemænd fra Kommissionen i medfør af artikel 14, stk. 3, i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 (EFT 1959-1962, s. 81,

herefter benævnt »forordning nr. 17«), samtidigt og uden forudgående varsel kontrolundersøgelser hos syv virksomheder og to sammenslutninger af virksomheder, nemlig Tréfilunion SA, Sotralentz SA, Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL, Ferriere Nord SpA (Pittini), Baustahlgewebe GmbH (BStG), Thibo Draad-en Bouwstaalprodukten BV (Thibodraad), Bekaert NV, Syndicat national du tréfilage d'acier (STA) og Fachverband Betonstahlmatten eV. Den 4. og 5. december 1985 blev der foretaget yderligere kontrolundersøgelser hos ILRO SpA, G. B. Martinelli, Usines Gustave Boël NV (afdeling Trébos), Tréfileries de Fontaine-l'Évêque (TFE), Frère-Bourgeois Commerciale SA (FBC), Van Merksteijn Staalbouw BV og ZND Bouwstaal BV.

6 På grundlag af det materiale, som blev fundet ved kontrolundersøgelserne, og de oplysninger, som blev indhentet i medfør af artikel 11 i forordning nr. 17, fandt Kommissionen, at de pågældende producenter fra 1980 til 1985 havde overtrådt traktatens artikel 85 ved en række aftaler og forskellige former for samordnet praksis vedrørende fastsættelse af leveringskvoter og priser for armeringsnet. Kommissionen indledte derfor proceduren i henhold til artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 17, og den 12. marts 1987 fremsendte den meddelelse af klagepunkter til de pågældende virksomheder. Virksomhederne har besvaret disse klagepunkter. Den 23. og 24. november 1987 fandt der en høring sted med deltagelse af repræsentanter for virksomhederne.

7 Efter afslutningen af denne procedure vedtog Kommissionen beslutningen. Det fremgår heraf (22. betragtning), at konkurrencebegrænsningerne havde form af en række aftaler og/eller samordnet praksis (herefter under ét benævnt »aftaler«) med det formål at fastsætte priser og/eller leveringskvoter samt at opdele markederne for armeringsnet. Aftalerne vedrørte forskellige delmarkeder (de franske og tyske markeder samt Benelux-markedet), men påvirkede samtidig handelen mellem medlemsstater, fordi der deltog virksomheder fra flere medlemsstater. Det anføres i beslutningen: »I det foreliggende tilfælde er der ikke så meget tale om en global aftale mellem samtlige producenter i alle de pågældende medlemsstater, som om et kompleks bestående af flere aftaler med til dels skiftende deltagere. Aftalekomplekset har dog ved at regulere de enkelte delmarkeder ført til en vidtgående regulering af en betydelig del af fællesmarkedet.«

8 Beslutningen har følgende ordlyd:

»*Artikel 1*

Virksomhederne Tréfilunion SA, Société métallurgique de Normandie (SMN), CCG (TECNOR), Société de treillis et panneaux soudés (STPS), Sotralentz SA, Tréfilarbed SA, henholdsvis Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL, Tréfileries de Fontaine-l'Évêque, Frère-Bourgeois Commerciale (nu Steelinter SA), Usines Gustave Boël NV, afdeling Trébos, Thibo Draad-en Bouwstaalprodukten BV (nu Thibo Bouwstaal BV), Van Merksteijn Staalbouw BV, ZND Bouwstaal BV, Baustahlgewebe GmbH, ILRO SpA, Ferriere Nord SpA (Pittini) og G. B. Martinelli fu G. B. Metallurgica SpA har overtrådt EØF-traktatens artikel 85, stk. 1, idet de i perioden fra den 27. maj 1980 til den 5. november 1985 i et eller flere tilfælde deltog i en eller flere aftaler og/eller samordnet praksis (karteller), som bestod i fastsættelse af salgspriser, begrænsning af afsætningen, opdeling af markederne og foranstaltninger med henblik på anvendelse af og kontrol med disse aftaler.

Artikel 2

De i artikel 1 nævnte virksomheder skal — såfremt de stadig er aktive inden for armeringsnet-sektoren i Fællesskabet — straks ophøre med de konstaterede overtrædelser (hvis dette endnu ikke er sket) og i fremtiden i forbindelse med deres armeringsnet-aktiviteter afholde sig fra enhver aftale eller samordnet praksis med samme eller lignende formål eller virkning.

Artikel 3

For de i artikel 1 anførte overtrædelser pålægges der nedenstående virksomheder følgende bøder:

1) Tréfilunion SA (TU) — en bøde på 1 375 000 ECU

2) Société métallurgique de Normandie (SMN) — en bøde på 50 000 ECU

3) Société des treillis et panneaux soudés (STPS) — en bøde på 150 000 ECU

4) Sotralentz SA — en bøde på 228 000 ECU

5) Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL — en bøde på 1 143 000 ECU

6) Steelinter SA — en bøde på 315 000 ECU

7) Usines Gustave Boël NV, afdeling Trébos — en bøde på 550 000 ECU

8) Thibo Bouwstaal BV — en bøde på 420 000 ECU

9) Van Merksteijn Staalbouw BV — en bøde på 375 000 ECU

10) ZND Bouwstaal BV — en bøde på 42 000 ECU

11) Baustahlgewebe GmbH (BStG) — en bøde på 4 500 000 ECU

12) ILRO SpA — en bøde på 13 000 ECU

13) Ferriere Nord SpA (Pittini) — en bøde på 320 000 ECU

14) G. B. Martinelli fu G. B. Metallurgica SpA — en bøde på 20 000 ECU

...«

9 Tréfilarbed SA var indtil den 1. august 1984 et administrations- og salgsselskab, som indgik i Arbed-koncernen, og som kontrollerede produktionsvirksomheder inden for armeringsbetonområdet i Gent (Belgien), Roermond (Nederlandene) og St. Ingbert (Tyskland) samt andre trådtrækkerier og salgskontorer i bl.a. Paris og Gent. I 1984 blev Tréfilarbed SA omdannet til et salgsselskab under navnet Tréfi-

larbed Luxembourg-Saarbrücken SARL, hvori selskabskapitalen var ejet ligeligt af Arbed SA og Techno Saarstahl GmbH (100%-ejet datterselskab af Saarstahl). Ifølge beslutningen [195. betragtning, litra d)] må Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken derfor betragtes som retssuccessor for Tréfilarbed SA og må anses for ansvarlig for sidstnævntes handlinger samt for de handlinger, selskabet selv har begået efter den 1. august 1984. Det fremgår af beslutningen, at Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken tillige anses for ansvarlig for handlinger begået af selskabets datterselskaber i Frankrig, Belgien og Nederlandene, idet Tréfilarbed SA, henholdsvis Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL og datterselskaberne må betragtes som én økonomisk enhed. I 1993 besluttede Arbed-koncernen og Usinor-Sacilor/Saarstahl-koncernen at omstrukturere deres trådtrækningsaktiviteter, som blev forestået af Schmerbeck & Kuhlmann, Techno Saarstahl, Tréfilarbed Bissen og Tréfileurope France, og Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL ændrede navn til Tréfileurope Sales SARL (herefter benævnt »Tréfilarbed«).

Retsforhandlinger

10 Sagsøgeren har på denne baggrund ved stævning indgivet til Domstolens Justitskontor den 13. oktober 1989 anlagt nærværende sag med påstand om annullation af beslutningen. Ti af de tretten andre virksomheder, beslutningen er rettet til, har ligeledes anlagt sag.

11 Ved kendelse af 15. november 1989 har Domstolen i medfør af artikel 14 i Rådets afgørelse 88/591/EKSF, EØF, Euratom af 24. oktober 1988 om oprettelse af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (EFT L 319, s. 1) henvist denne sag og de ti andre sager til Retten. Sagerne er registreret under nummer T-141/89 — T-145/89 og T-147/89 — T-152/89.

12 Ved kendelse af 13. oktober 1992 har Retten besluttet at forene sagerne med henblik på den mundtlige forhandling, idet de har forbindelse med hinanden, jf. procesreglementets artikel 50.

13 Ved skrivelser indgivet til Rettens Justitskontor i perioden mellem den 22. april og den 7. maj 1993 har parterne besvaret de spørgsmål, Retten havde stillet dem.

14 På grundlag af svarene på spørgsmålene og den refererende dommers rapport har Retten besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse.

15 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret Rettens spørgsmål under den mundtlige forhandling, der fandt sted fra den 14. til den 18. juni 1993.

Parternes påstande

16 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Beslutningens artikel 1 og 3 annulleres helt eller delvis, for så vidt de vedrører sagsøgeren.

— Subsidiært ændres beslutningens artikel 3 således, at den bøde, der er pålagt sagsøgeren, ophæves eller nedsættes væsentligt.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger, som sagsøgeren senere vil dokumentere.

17 Sagsøgte har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Realiteten

18 Sagsøgeren har i det væsentlige fremført to anbringender til støtte for sine påstande. Det første anbringende støttes på, at traktatens artikel 85, stk. 1, er tilsidesat, og det andet på, at artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 er tilsidesat.

Anbringendet om tilsidesættelse af traktatens artikel 85, stk. 1

I — *Det relevante marked*

A — *Produktmarkedet*

Parternes argumenter

19 Sagsøgeren har anført, at den undersøgelse af markedet, Kommissionen har foretaget i beslutningen, er generel og overfladisk, og at Kommissionen har begået en åbenbar fejl ved afgrænsningen af det relevante marked.

20 Sagsøgeren har i denne forbindelse henvist til, at det anføres i beslutningen (tredje betragtning), at der findes forskellige typer armeringsnet: lager- eller standardnet, katalognet og specialnet. I modsætning til, hvad der er anført i beslutningen, er det sagsøgerens opfattelse, at der ikke er indbyrdes konkurrence mellem disse tre typer armeringsnet, og at de ikke udgør ét samlet marked. Ifølge sagsøgeren er der to særskilte markeder: markedet for standardnet (»Lagermatten«) og specialnet (»Zeichnungsmatten«). Disse to typer net er forskellige med hensyn til fremstillingsmåden, deres ydre fremtræden, de behov, de dækker for brugerne, og prisen. Standardnet er flade net med standardformat og -maskestørrelse, som fremstilles på fuldautomatiske maskiner, og som kan lægges på lager, indtil der er en køber. Specialnet er net, der fremstilles på grundlag af særlige specifikationer, som meddeles af det ingeniørfirma, der forestår det pågældende projekt. De kan ikke lagerføres, men leveres direkte til byggepladsen, og ofte kræver bygmesteren levering »just in time«, hvilket stillet særlige transportkrav til leverandøren. De såkaldte katalognet og »Listenmatten« er ikke den samme type net og er ikke en homogen kategori. Begrebet »Listenmatten« overlapper i princippet begrebet specialnet. Der findes imidlertid også »Listenmatten«, der er enkle, og som er standardiserede uden dog at være standardprodukter.

21 Sagsøgeren har fremhævet den forskel, der med hensyn til priser er mellem de to typer net. Dette skyldes forskellen i værditilvækst, som er meget lille for standardnet, 20-25% af salgsprisen, og meget højere, 50-80% og i visse tilfælde endda 100%, for specialnet. De faktorer, der indgår i fremstillingsprisen for standardnet, er forholdsvis enkle, mens de faktorer, der indgår i fremstillingsprisen for specialnet, varierer alt efter, hvor meget arbejde der kræves. I denne forbindelse har sagsøgeren med henvisning til en grafisk opstilling, der er vedlagt stævningen, anført, at selv om prisudviklingen for de to typer net ikke er helt uden forbindelse med hinanden, udvikler de to priser sig dog uafhængigt. Med hensyn til den indvirkning, priserne på standardnet har på priserne for specialnet, har sagsøgeren anført, at det kun er under ganske ekstraordinære omstændigheder — som f.eks. et radikalt fald i priserne for standardnet — en bruger vil afholde sig fra at bestille specialnet for i stedet at anvende standardnet. Dette er ikke forekommet i perioden 1980-1985.

22 Sagsøgeren har konkluderet, at de to ovennævnte typer net ikke ud fra et brugersynspunkt er substituerbare og derfor udgør to forskellige markeder, og at den virkelige konkurrence, som specialnet er udsat for, kommer fra rundt betonstål.

23 Kommissionen har anført, at sagsøgerens beskrivelse af markedet på ingen måde synes at være i modstrid med dens egen beskrivelse. Kommissionen har i denne forbindelse henvist til, at den har anerkendt, at der er en forskel mellem standardarmeringsnet og specialarmeringsnet, bl.a. med hensyn til kostprisen, og den fastslog derfor i tredje betragtning til beslutningen, at specialnet udgjorde et delmarked. Der er imidlertid ikke tale om to særskilte markeder. Med hensyn til den gensidige påvirkning, der er mellem priserne på de forskellige typer net, har Kommissionen anført, at det ifølge sagsøgerens egne angivelser teknisk er muligt at erstatte specialnet med standardnet, hvilket viser, at de er substituerbare. Når produkterne ikke faktisk har erstattet hinanden, skyldes det — således som sagsøgeren har erkendt — at priserne på standardnet ikke er faldet til et niveau, som har gjort, at de effektivt kunne konkurrere med specialnet. En producent af specialnet har imidlertid interesse i at deltage i fastsættelsen af priserne på standardnet, og det var netop formålet med fastsættelsen af minimumspriser som led i de prisaftaler vedrørende Benelux-markedet, som sagsøgeren påstås at have deltaget i.

Rettens bemærkninger

24 Retten finder, at sagsøgerens beskrivelse af markedet på ingen måde er i modstrid med Kommissionens. Sagsøgeren sondrer således mellem lager- eller standardnet, katalognet eller halv-standardiserede net, »Listenmatten« og specialnet, og gør på grundlag af denne sondring gældende, at de to første typer ligger meget tæt op ad hinanden, og at de to sidste typer ligeledes ligger tæt op ad hinanden, men på væsentlige punkter er forskellige fra de to første. Efter Rettens opfattelse er det det

samme, der fastslås i beslutningen, når det i tredje betragtning anføres, at »især lagernet og katalognet ... i vid udstrækning [kan] erstatte hinanden«, og at man »i forbindelse med det pågældende produktmarked ... generelt [kan] tale om et marked for armeringsnet, inden for hvilket der findes et delmarked for specialnet«.

25 For så vidt angår priserne på standardnet og specialnet, som sagsøgeren har henvist til, må det fastslås, at de ikke ligger ret langt fra hinanden. Det er åbenbart, at denne tilnærmelse af priserne — som sagsøgeren også har erkendt — skyldes objektive faktorer, der påvirker de to markeder for armeringsnet, nemlig prisen på råvaren til begge produkter, valstråd, og udviklingen i efterspørgslen i byggefagene, som udgør brugermarkedet. Denne udvikling afspejler den almindelige konjunkturudvikling.

26 Når dette er fastslået, må et spørgsmål, der er tæt forbundet hermed, undersøges, nemlig spørgsmålet om, hvilken indflydelse priserne på standardnet har på priserne på »Listenmatten« og specialnet. Med andre ord må det undersøges, om et fald i prisen på standardnet kan medføre, at de kan substituere »Listenmatten« og specialnet, og medføre en forskydning i efterspørgslen mod standardnet. Det bemærkes i denne forbindelse, at på visse byggepladser, hvor der skulle have været anvendt »Listenmatten« eller specialnet, kan standardnet kun anvendes, hvis den armeringsopgave, der skal udføres, gør det muligt, og under alle omstændigheder kun, såfremt der på byggepladsen ikke skal træffes foranstaltninger, som medfører tekniske problemer eller for store ekstraomkostninger. Endvidere bemærkes, at sagsøgeren har erkendt, at der på en byggeplads, hvor specialnet normalt skulle anvendes, faktisk kan anvendes standardnet, når prisen herfor er så lav, at bygherren opnår en så væsentlig besparelse, at denne dækker ekstraomkostningerne og opvejer de tekniske problemer, der opstår ved anvendelse af andet materiale. Hertil kommer, at det under retsmødet viste sig, at dette faktisk har været tilfældet i en del af den periode, aftalerne omfatter.

27 Endvidere må det fastslås, at flere af de af beslutningen omfattede virksomheder, herunder sagsøgeren, kan producere forskellige typer armeringsnet, hvorfor det med rimelighed kan lægges til grund, at der inden for denne industrigren er en vis mulighed for at tilpasse produktionsapparatet således, at der kan produceres forskellige typer armeringsnet.

28 Det fremgår således af flere af de dokumenter, der henvises til i beslutningen, at det er muligt at producere forskellige typer armeringsnet, og at der er en gensidig påvirkning af priserne mellem de forskellige typer. Der henvises i denne forbindelse til Tréfilunion's skrivelse af 6. juni 1980 til STA (bilag 55 til meddelelsen af klagepunkter, 79. betragtning til beslutningen) vedrørende det møde, der blev afholdt den 27. maj 1980 i Bruxelles med deltagelse af Thibodraad, Arbed, Van Merksteijn, Tréfilunion og TFE. Det anføres heri: »Van Merksteijn, der er langt den største på markedet for standardprodukter, og som kun fremstiller denne type produkter, ønsker klart at fastholde lave priser for inden for denne niche at bibeholde sin dominerende stilling i forhold til importerede varer og de andre lokale producenter, herunder Bakker selv, som allerede synes nærmest at have opgivet standardprodukter til fordel for halvstandard- eller specialnet, i øvrigt på samme måde som Arbed.« Endvidere fremgår det af et telex fra sagsøgeren af 22. juni 1983 (bilag 33 til meddelelsen af klagepunkter, 55. betragtning til beslutningen), at sagsøgeren indrog specialnet i aftalen vedrørende det franske marked for perioden 1983-1984. Hertil kommer, at det fremgår af en skrivelse fra Tréfilarbed France til Tréfilarbed Luxembourg af 4. november 1983 (bilag 36 til meddelelsen af klagepunkter, 59. betragtning til beslutningen), at »den holdning, der skal indtages, er den, der blev redegjort for på vort møde i Paris med hr. Marie den 28. marts 1983, dvs. at begrænse aftalerne til standardnet og standardiserede net, som repræsenterer mindst 95% af det nuværende marked«. Det må ligeledes fremhæves, at der findes en intern rapport fra Thibodraad af 3. marts 1980, hvori der gengives en drøftelse, som fandt sted med Arbed den 27. februar 1980 (bilag 83 til meddelelsen af klagepunkter, 117. betragtning til beslutningen). Det anføres heri, at det må foretrækkes at arbejde med basis- og maksimumspriser med hensyn til alle former for net. Der henvises også til ordvalget i en rejserapport fra Tréfilarbed af 7. maj 1980 vedrørende et besøg hos Van Merksteijn den 28. april 1990 (bilag 81 til meddelelsen af klagepunkter, 114. betragtning til beslutningen). Det anføres heri: »Da produktionen er rettet mod standardnet, og salg med henblik på videresalg falder uden for formålet, er der ingen direkte konkurrence mellem Van Merksteijn og Thibo/Staalmat eller Tréfilarbed. Dette forhindrer ikke, at Van Merksteijn's prisniveau for standardnet har en vis indflydelse på prisniveauet for katalognet.« Det

fremgår ligeledes af et internt notat fra Tréfilarbed af 18. december 1981 vedrørende et andet besøg hos Van Merksteijn den 1. december 1981 (bilag 82 til meddelelsen af klagepunkter, 116. betragtning til beslutningen), at det for nogle producenter var muligt at drive virksomhed på de angiveligt forskellige markeder for armeringsnet. Endelig bemærkes, at de købekontrakter af 24. november 1976 og 22. marts 1982, som blev indgået mellem på den ene side BStG og på den anden side Bouwstaal Roermond BV og Arbed SA, afdeling Nederland (bilag 109 og 109 A til meddelelsen af klagepunkter), vedrørte både standard- og ikke-standardnet.

29 Retten finder herefter, at Kommissionens undersøgelse af produktmarkedet ikke er behæftet med fejl, og sagsøgerens anbringende må derfor forkastes.

B — *Det geografiske marked*

Parternes argumenter

30 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen med rette har lagt til grund, at der er tale om tre separate nationale markeder: det franske marked, det tyske marked og Benelux-markedet. Disse markeder er forskellige, både ud fra en økonomisk synsvinkel og med hensyn til de administrative regler, der gælder i medlemsstaterne. Det er således praktisk umuligt at importere til en medlemsstat uden at overholde de gældende normer og uden godkendelse eller tilladelse, men det er dog muligt, som sagsøgeren har erkendt, at afsætte de omhandlede produkter på to markeder, hvis produktionsapparatet er tilpasset kravene på hver af disse markeder. Ifølge sagsøgeren er det reelle marked for armeringsnet et regionalt marked. Det naturlige afsætningsområde for armeringsnet ligger således inden for en radius på 150 km fra produktionsstedet og kan godt være adskilt af en grænse. Dette skyldes, at transportomkostningerne er usædvanligt høje i forhold til produktets pris. Det medfø-

rer, at der kun er konkurrence inden for det naturlige afsætningsområde og kun mellem producenter, hvis fremstillings-, transport- og afsætningsomkostninger ligger tilstrækkelig tæt til, at de kan trænge ind på markedet. Konkurrencen udøves således ikke mellem de nationale markeder.

31 Sagsøgeren finder derfor, at det er ukorrekt, når det i 22. betragtning til beslutningen fastslås, at »aftalekomplekset har ... ført til en vidtgående regulering af en betydelig del af fællesmarkedet«. Ifølge sagsøgeren er den regulering af en væsentlig del af fællesmarkedet, som Kommissionen forestiller sig, i praksis begrænset til accessoriske beskyttelsesforanstaltninger med hensyn til konkurrence i grænseområder, og den påståede opdeling af en væsentlig del af fællesmarkedet vedrørte kun produkter fremstillet inden for en vis økonomisk bestemt afstand fra grænsen. Sagsøgeren har anført, at selskabet har bestræbt sig på at holde sig uden for nationale aftaler for at bevare sin selvstændighed, idet selskabets fabrikker lå i grænseområder, og dets salgsområde omfattede grænseområderne i flere medlemsstater. Sagsøgeren har tilføjet, at formålet med og virkningen af det grænseoverskridende aspekt i aftalerne alene var at beskytte de nationale systemer i grænseområderne.

32 Kommissionen er enig med sagsøgeren i, at markedet for armeringsnet snarere er regionalt og grænseoverskridende end nationalt. I modsætning til sagsøgeren udleder Kommissionen derimod heraf, at det er oplagt, at handelen mellem medlemsstater kunne blive påvirket af de aftaler, der fandtes på markedet, og at traktatens artikel 85 derfor fandt anvendelse på disse.

33 Med hensyn til sagsøgerens bemærkninger vedrørende det grænseoverskridende aspekt i de nationale aftaler har Kommissionen anført, at disse ganske enkelt må

forstås således, at de aftaler, selskabet deltog i, havde til formål eller til følge at hindre den gensidige økonomiske påvirkning, som søges opnået med traktaten. Fra det tidspunkt, hvor sagsøgeren faktisk var til stede på de franske og tyske markeder og Benelux-markedet og tilsluttede sig aftaler på disse markeder, har selskabet reelt deltaget i aftaler, som har fordrejet konkurrencen i fællesmarkedet og påvirket handelen mellem medlemsstater. Kommissionen har tilføjet, at beskyttelsesforanstaltningerne med hensyn til konkurrencen i grænseområderne ikke havde accessorisk karakter, men var selve formålet med de omhandlede aftaler.

34 For så vidt angår de forskellige godkendelsesnormer, som sagsøgeren har henvist til, har Kommissionen anført, at disse normer ikke er bindende — bortset fra den særlige godkendelse i forbindelse med offentlige aftaler — og det drejer sig ikke om en uoverstigelig hindring, således som de omhandlede aftaler viser. I øvrigt er samhandelen i Fællesskabet med armeringsnet steget fra 8,5% af produktionen i 1980 til 15% i 1985. Det må accepteres, at der findes en sådan hindring for samhandelen, indtil der er udarbejdet regler på fællesskabsplan, men til gengæld må det kræves, at virksomhederne ikke begrænser den konkurrence, der stadig er mulig (Domstolens dom af 29.10.1980, forenede sager 209/78-215/78 og 218/78, Van Landewyck m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 3125, præmis 133 og 134).

Rettens bemærkninger

35 Det bemærkes indledningsvis, at sagsøgerens opfattelse på ingen måde er i strid med Kommissionens. Det anføres således i femte betragtning til beslutningen, at samhandelen med armeringsnet mellem medlemsstaterne er mest intensiv i grænseområderne, og at transportomkostningerne er høje. Når produktets pris på det

pågældende marked er forholdsvis høj, udgør transportomkostningerne dog ikke nogen uoverstigelig hindring.

36 Retten finder for det første, at det ikke er forkert, når Kommissionen i 22. betragtning til beslutningen har fastslået, at en væsentlig del af fællesmarkedet er reguleret ved de forskellige aftaler. Det forhold, at der med hensyn til det omhandlede produkt navnlig er konkurrence i grænseområderne, således som parterne er enige om, indebærer nødvendigvis, at det nationale marked påvirkes i det naturlige afsætningsområde, og det forhold, at dette område kun udgør en del af en medlemsstats geografiske område, udelukker ikke, at det nationale marked under ét påvirkes. På samme måde kan det grænseoverskridende aspekt i aftalerne, som kommer til udtryk ved en beskyttelse af grænseområderne, ikke anses for et accessorisk element, men må, som Kommissionen med rette har anført, anses for selve formålet med aftalerne. Det bemærkes, at sagsøgeren selv har erkendt, at det grænseoverskridende aspekt i aftalerne havde til formål og til følge at sikre en beskyttelse af de nationale systemer. De forskellige aftaler har således påvirket samhandelen inden for Fællesskabet.

37 Endvidere må det understreges, at sagsøgeren i stævningen har erkendt, at producenter i Fællesskabet, som har tilpasset deres produktionsapparat til de omhandlede normer, kan levere til de forskellige nationale markeder, og selskabet bestrider ikke, at godkendelse kun er nødvendig i forbindelse med offentlige aftaler.

38 Retten finder på grundlag af det anførte, at Kommissionens undersøgelse af produktmarkedet ikke er behæftet med fejl, og sagsøgerens anbringende må herefter forkastes.

II — *Beviset for aftalerne*

A — *Det franske marked*

1. *Perioden 1981-1982*

Den anfægtede retsakt

39 Det anføres i beslutningen (23.-50. og 159. betragtning), at sagsøgeren fra april 1981 til marts 1982 deltog i en første serie af aftaler på det franske marked. Aftalerne omfattede på den ene side de franske producenter (Tréfilunion, STPS, SMN, CCG og Sotralentz) og på den anden side de udenlandske producenter, som opererede på det franske marked (ILRO, Ferriere Nord, Martinelli, Boël/Trébos, TFE, FBC og Tréfilarbed). Formålet hermed var at fastsætte priser og kvoter med henblik på at begrænse importen af armeringsnet til Frankrig.

Parternes argumenter

40 Sagsøgeren har erkendt at have deltaget i møder som led i aftalerne og har haft samtaler vedrørende kvoter, men benægter at have deltaget i en aftale eller at have fulgt en aftale. Sagsøgeren har anført, at det er forkert, når Kommissionen af selskabets deltagelse i møderne udleder, at det deltog i aftalerne.

41 Sagsøgeren har for det første gjort gældende, at når selskabet deltog i møderne, skyldtes det, at det var tvunget hertil for at undgå negative reaktioner, idet de franske producenter lagde et betydeligt pres på selskabet.

42 For det andet har sagsøgeren anført, at den franske Commission de la concurrence's udtalelse af 20. juni 1985 om konkurrencesituationen på det franske marked for armeringsnet og de franske myndigheders beslutning af 3. september 1985, som blev truffet på grundlag heraf, vedrørte aftaler, som omfattede perioderne 1981-1982 og 1983-1984, men det blev ikke fastslået, at sagsøgeren havde gjort sig skyldig i en overtrædelse i perioden 1981-1982.

43 For det tredje har sagsøgeren anført, at traktatens artikel 85, stk. 1, ikke finder anvendelse på forhandlinger mellem virksomheder, når de, selv om de har til hensigt at begå en overtrædelse, ikke når frem til en aftale.

44 For det fjerde har sagsøgeren bestridt Kommissionens fortolkning af forskellige dokumenter og de konklusioner, den har draget på grundlag af disse dokumenter. Ifølge Kommissionen er disse dokumenter bevis for, at sagsøgeren deltog i aftalerne.

45 For så vidt angår mødet med Tréfilunion den 20. oktober 1981 (Tréfilunion's notat af 23.10.1981, bilag 1 til meddelelsen af klagepunkter, 46. betragtning til beslutningen) har sagsøgeren erkendt, at Tréfilunion under dette møde tilbød selskabet en kvote på 1 300 tons om måneden, men har anført, at det ikke accepterede denne kvote med henvisning til, at dets faktiske markedsandel i Frankrig var højere. Sagsøgeren har tilføjet, at dette dokument viser, at selskabet ikke havde kendskab til FBC's kvote, hvilket ikke ville have været tilfældet, hvis selskabet havde deltaget i aftalen.

46 Med hensyn til mødet den 21. april 1982 med alle de franske producenter (undtagen Sotralentz) (bilag 24 til meddelelsen af klagepunkter, 45. betragtning til beslutningen) har sagsøgeren erkendt, at selskabet deltog i dette, men har anført, at den eneste beslutning, det tilsluttede sig, alene vedrørte størrelsen af rabatterne i maj og juni 1982. Ordlyden af referatet af dette møde viser, at selskabet på dette tidspunkt ikke var bundet af en kvote. Det fremgår således, at sagsøgeren til Tréfilunion's

forslag om at videreføre aftalerne fra det foregående år svarede, at det ikke var nødvendigt at vedtage en kvoteaftale.

47 Vedrørende sagsøgerens telex af 25. maj 1983 til Sacilor's repræsentant, Chopin de Janvry (bilag 31 til meddelelsen af klagepunkter, 55. betragtning til beslutningen), har sagsøgeren anført, at når det heri anføres, at »vi allerede på dette tidspunkt blev tvunget til at acceptere en aftale«, viser dette ikke, at selskabet accepterede en aftale, men angiver snarere en hensigt.

48 Sagsøgeren har anført, at den tabel, der findes i bilag 6 til meddelelsen af klagepunkter (29. betragtning til beslutningen), viser en stigning i eksporten (fra 24,28% til 26,95%) til det franske marked fra 1980 til 1981, hvilket modsiger Kommissionens opfattelse, hvorefter importen til Frankrig blev fordelt mellem producenterne. Den procentsats på 7,4%, som for sagsøgerens vedkommende fremkommer ved en sammenligning af de sidste to kolonner i tabellen, er ikke en kvote, som blev tildelt selskabet, men kun et skøn over selskabets stilling på markedet. Sagsøgeren har fremlagt en tabel, der viser, hvilke mængder selskabet har afsendt, til støtte for, at det hverken har accepteret eller overholdt nogen kvote.

49 Endelig har sagsøgeren anført, at Kommissionen ikke har ført bevis for, at der er en forbindelse mellem prisforhøjelserne og de påståede aftaler. Når importen til Frankrig blev øget, skyldtes det, at importørerne og navnlig sagsøgeren anvendte konkurrencedygtige priser for at øge deres markedsandel.

50 Kommissionen har anført, at sagsøgeren har erkendt at have deltaget i de møder, der blev afholdt som led i aftalerne, og at selskabet ikke har bestridt disse møders konkurrencebegrænsende formål. Selv om sagsøgeren måtte have deltaget i møderne med henblik på udveksling af synspunkter vedrørende den ideelle fordeling af produkterne, ændrer dette ikke ved det forhold, at der er tale om en overtrædelse af traktatens artikel 85, stk. 1, idet det er i strid med denne bestemmelse at deltage i sådanne møder.

51 Ifølge Kommissionen er de dokumenter, der er nævnt i beslutningen, tilstrækkelige til at vise, at sagsøgeren deltog aktivt i aftalerne. At sagsøgeren ikke måtte have respekteret priserne og kvoterne ændrer ikke ved, at der er tale om en overtrædelse.

52 Kommissionen har tilføjet, at den på ingen måde er bundet af de franske myndigheders vurdering (Domstolens dom af 28.3.1985, sag 298/83, CICCE mod Kommissionen, Sml. s. 1105, præmis 27), og at den fandt bevismateriale, som de franske myndigheder ikke havde (bl.a. bilag 1 og 24 til meddelelsen af klagepunkter).

Rettens bemærkninger

53 Det bemærkes, at sagsøgeren erkender at have deltaget i møderne, men benægter at have indgået pris- eller kvoteaftaler. Det må imidlertid fastlås, at sagsøgeren ikke bestrider, at formålet med de møder, selskabet deltog i, var at fastsætte priser og kvoter. Det må derfor undersøges, om Kommissionen med rette har udledt af sagsøgerens deltagelse i møderne, at selskabet deltog i aftalerne.

54 Retten finder, at det på grundlag af de dokumenter, Kommissionen har fremlagt, kan fastslås, at sagsøgeren deltog i aftalerne vedrørende det franske marked i 1981 og 1982. Det fremgår således af Tréfilunion's notat af 23. oktober 1981 (bilag 1 til meddelelsen af klagepunkter, 46. betragtning til beslutningen), at sagsøgeren deltog i et møde med Tréfilunion, som blev afholdt i Paris den 20. oktober 1981. Under dette møde tilkendegav sagsøgeren ikke at være imod princippet om fordeling af markederne og gav heller ikke udtryk for, at selskabet ikke deltog i den løbende aftale. Selskabet henviste således udtrykkeligt til de »sidste aftaler« med de italienske og belgiske producenter og tilkendegav, at deres andel var »for stor« i forhold til sagsøgerens. Det fremgår af dette notat, at sagsøgerens repræsentant derefter henviste til selskabets andel. Endvidere fremgår det af notatet, at sagsøgeren havde

en kvote på 1 300 tons: »Tréfilunion erklærede, at Tréfilarbed månedlig skal levere ca. 500 tons til Woippy og Strasbourg, hvorved det får ca. 800 tons tilovers til de andre aftagere.«

55 Et andet notat fra sagsøgeren af 23. april 1982 vedrørende det møde, som blev afholdt med de franske producenter den 21. april 1982, viser, at et af formålene var en »videreførsel af aftalerne fra sidste år«, men det fremgår ikke, at der blev sondret mellem de gamle deltagere i aftalen og eventuelle nye, herunder sagsøgeren, som skulle være blevet opfordret til fremover at deltage. Selv om sagsøgeren ganske vist gav udtryk for, at man fremover foretrak, at der blev fastsat en mængde i absolutte tal fremfor en kvote, er dette ikke i modstrid med, at der fandtes en aftale i den foregående periode. Dels er der tale om en udtalelse, som vedrører fremtiden, dels indgik udtalelsen under alle omstændigheder som led i en aftale om fordeling af markedet med henblik på en kvantitativ begrænsning.

56 Sagsøgerens deltagelse i aftalerne underbygges af selskabets telex af 25. maj 1983 til Sacilor, hvori sagsøgerens repræsentant understregede, at »vi allerede på dette tidspunkt blev tvunget til at acceptere en aftale, som vi ikke var tilfredse med«, og klagede over, at sagsøgeren kun havde fået tildelt »en kvote på 6,3% for St. Ingbert og 0,75% for Gent«, da selskabet havde accepteret de begrænsninger, som de franske producenter havde pålagt de italienske producenter og sagsøgeren.

57 Med hensyn til sagsøgerens argument vedrørende stigningen i eksporten bemærkes, at det fremgår af fast retspraksis, at den omstændighed, at en aftale medfører en endog anselig udvidelse af samhandelen mellem medlemsstater, ikke er tilstrækkelig til at udelukke, at aftalen kan påvirke samhandelen på en sådan måde, at det vil kunne hindre, at der skabes et indre marked mellem medlemsstaterne (Domstolens dom af 13.7.1966, forenede sager 56/64 og 58/64, Consten og Grundig mod Kommissionen, Sml. 1965-1968, s. 245, på s. 254, org. ref.: Rec. s. 429, på s. 495).

58 Retten finder ikke, at sagsøgeren kan påberåbe sig, at selskabet deltog i møderne under tvang. Sagsøgeren kunne således have underrettet de kompetence myndigheder om det pres, selskabet var udsat for, eller have indgivet en klage til Kommissionen i henhold til artikel 3 i forordning nr. 17 i stedet for at have deltaget i møderne (jf. Rettens dom af 10.3.1992, sag T-9/89, Hüls mod Kommissionen, Sml. II, s. 499, præmis 128).

59 Hvad angår udtalelsen fra den franske Commission de la concurrence kan Retten ikke tiltræde sagsøgerens argument. For det første kunne Kommissionen, således som den med rette har anført, drage sine egne slutninger på grundlag af det bevismateriale, den havde, og som ikke nødvendigvis var det samme som det, den franske myndighed havde. For det andet er Kommissionen ikke bundet af de nationale myndigheders vurdering.

60 Endelig finder Retten det ikke diskulperende, at sagsøgeren ikke måtte have overholdt kvoterne. Det fremgår således af Domstolens praksis, at det ikke er nødvendigt at tage hensyn til en aftales faktiske følger, »når det fremgår, at aftalen har til formål at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet« (Domstolens dom af 11.1.1990, sag C-277/87, Sandoz Prodotti Farmaceutici mod Kommissionen, Sml. I, s. 45, summarisk offentliggørelse).

61 På grundlag af det anførte må det fastslås, at Kommissionen har ført tilstrækkeligt bevis for, at sagsøgeren deltog i aftalerne, hvis formål var at fastsætte priser og kvoter på det franske marked i perioden fra april 1981 til marts 1982.

62 Sagsøgerens anbringende må herefter forkastes.

2. Perioden 1983-1984

Den anfægtede retsakt

63 Det gøres i beslutningen (51.-76. og 160. betragtning) gældende, at sagsøgeren fra april 1981 til marts 1982 deltog i en anden serie af aftaler. Aftalerne omfattede på den ene side de franske producenter (Tréfilunion, STPS, SMN, CCG og Sotralentz) og på den anden de udenlandske producenter, som opererede på det franske marked (ILRO, Ferriere Nord, Martinelli, Boël/Trébos, TFE, FBC — FBC markedsførte TFE's produkter — og Tréfilarbed). Formålet hermed var at fastsætte priser og kvoter med henblik på at begrænse importen af armeringsnet til Frankrig. Denne serie af aftaler blev gennemført mellem begyndelsen af 1983 og slutningen af 1984 og blev formaliseret ved en såkaldt »protocole d'accord«, vedtaget i oktober 1983 for perioden fra den 1. juli 1983 til den 31. december 1984. Heri sammenfattedes resultaterne af forhandlingerne mellem de franske, italienske og belgiske producenter og Arbed vedrørende de kvoter og priser, der skulle anvendes på det franske marked, og kvoterne for Belgien, Italien og Tyskland blev fastsat til 13,95% af forbruget på det franske marked »som led i en aftale mellem disse producenter og de franske producenter«.

Parternes argumenter

64 Sagsøgeren har erkendt at have deltaget i disse aftaler. Selskabet gør imidlertid gældende, at det kraftigt modsatte sig aftalerne, og at det kun tiltrådte dem under pres for at undgå repressalier.

65 Endvidere har sagsøgeren anført, at selskabet ikke har overholdt aftalerne, og at det hele tiden overskred sin kvote.

66 Med hensyn til priserne har sagsøgeren understreget, at selv om der ganske vist i den såkaldte »protocole d'accord« nævnes »prisdirektiver«, er det ikke i beslutningen godtgjort, at der blev udstedt sådanne direktiver, eller at de blev overholdt.

67 Med hensyn til overtrædelsens varighed har sagsøgeren bestridt det, der anføres i 76. betragtning til beslutningen, hvorefter selskabet ikke overholdt aftalerne efter juni måned 1984. Sagsøgeren har anført, at selskabet fra midten af 1983 overskred de kvoter, det var tildelt. Til støtte herfor har sagsøgeren fremlagt en tabel, der viser selskabets import til Frankrig fra juli 1983 til marts 1984. Ifølge tabellen androg sagsøgerens salg 8,33%, således at selskabet overskred sin kvote på 7,55%.

68 Kommissionen har anført, at sagsøgeren har erkendt at have deltaget i aftalerne. Selv om sagsøgeren kraftigt protesterede mod størrelsen af den kvote, der blev tildelt selskabet, var det ikke principielt imod en opdeling af markedet. Tværtimod anførte sagsøgerens repræsentant, F. Buck, da han accepterede betingelserne i aftalen, at »aftalen efter min opfattelse ikke er tilstrækkelig hård, idet der ikke er fastsat sanktioner eller garantier« (bilag 33 til meddelelsen af klagepunkter, 55. betragtning til beslutningen).

69 Hvad angår priserne har Kommissionen henvist til, at den såkaldte »protocole d'accord« indeholdt en bestemmelse, hvorefter deltagerne påtog sig at overholde de prisdirektiver, som blev fastsat af det ved protokollen oprettede sekretariat.

Rettens bemærkninger

70 Det bemærkes, at sagsøgeren har erkendt at have deltaget i aftalerne vedrørende det franske marked i perioden 1983-1984, og selskabet har ikke bestridt, at formålet hermed var at fastsætte priser og kvoter.

71 Retten finder, at sagsøgeren af de samme grunde, som er anført ovenfor i præmis 58, ikke kan påberåbe sig, at selskabet deltog i aftalerne under tvang. Endvidere finder Retten, at ordlyden af det telex, sagsøgerens repræsentant sendte til Tréfilunion, og hvori anføres, at »aftalen efter min opfattelse ikke er tilstrækkelig hård, idet der ikke er fastsat sanktioner eller garantier«, bidrager til at afkræfte sagsøgerens argumentation på dette punkt.

72 Endelig finder Retten det af de samme grunde, som er anført ovenfor i præmis 60, ikke diskulperende, at sagsøgeren ikke måtte have overholdt priserne og kvoterne.

73 Med hensyn til varigheden af sagsøgerens deltagelse i aftalerne bemærkes, at tallene vedrørende de mængder, sagsøgeren påstår at have leveret til Frankrig fra juli 1983 til marts 1984, er uklare, idet der i stævningen anføres 12 373 tons, mens tallet ifølge replikken er 900 tons. Såfremt det lægges til grund, at det i stævningen anførte tal på 12 373 tons er det rigtige, er det under alle omstændigheder tilstrækkeligt at bemærke, at sagsøgeren ikke har fremført noget bevis til støtte for det, selskabet har anført, og at den af sagsøgeren fremførte procentsats på 8,33% ikke ligger særlig langt fra den procentsats på 7,71%, der nævnes i 65. betragtning til beslutningen.

74 Retten finder herefter, at Kommissionen har ført tilstrækkeligt bevis for, at sagsøgeren deltog i aftalerne vedrørende det franske marked i perioden 1983-1984, hvis

formål var at fastsætte priser og kvoter med henblik på at begrænse importen af armeringsnet til Frankrig.

75 Sagsøgerens anbringende må således forkastes.

B — *Benelux-markedet*

76 Det anføres i beslutningen, at sagsøgeren deltog i aftaler vedrørende Benelux-markedet, som omfattede fastsættelse af dels kvoter, dels priser.

1. *Aftalerne om kvoter*

77 Ifølge beslutningen [78. betragtning, litra b), og 171. betragtning] deltog sagsøgeren i aftaler mellem de tyske producenter og producenterne i Benelux-landene (»Breda-runden«). Aftalerne gik ud på, at der anvendtes kvantitative restriktioner på eksporten fra Tyskland til Belgien og Nederlandene, og der blev givet oplysninger til den belgisk-nederlandske gruppe om visse tyske producenters eksport.

78 Det bemærkes, at sagsøgeren på ingen måde bestrider at have deltaget i aftalerne om kvantitative restriktioner vedrørende eksporten fra Tyskland til Benelux-landene og om meddelelse af oplysninger om eksporten.

2. *Aftalerne om priser*

Den anfægtede retsakt

79 Ifølge beslutningen [78. betragtning, litra a) og b), samt 163. og 168. betragtning] har sagsøgeren deltaget i aftaler om priser indgået mellem de største producenter, der afsatte deres produkter på Benelux-markedet, indbefattet ikke-Benelux-producenter, og i aftaler indgået mellem de tyske producenter, som eksporterede til Benelux-landene, og de øvrige producenter, der afsatte deres produkter på Benelux-markedet, om overholdelse af de priser, som blev fastsat for dette marked. Ifølge beslutningen blev disse aftaler indgået ved de møder, som blev afholdt i Breda og Bunnik (Nederlandene) mellem august 1982 og november 1985. I disse møder deltog i hvert fald (168. betragtning til beslutningen) Thibodraad, Tréfilarbed, Boël/Trébos, FBC, Van Merksteijn, ZND, Tréfilunion og blandt de tyske producenter i hvert fald BStG. Beslutningen bygger på dette punkt på en række telexer, som Tréfilunion's agent i Benelux-landene sendte til selskabet. Disse telexer indeholder præcise oplysninger om hvert møde (dato, sted, deltagere, fraværende, emne (drøftelse af markedsforholdene, forslag og beslutninger vedrørende priser), fastsættelse af tid og sted for det næste møde).

Parternes argumenter

80 Sagsøgeren har erkendt at have deltaget i alle møderne vedrørende Benelux-markedet, hvorunder der blev udvekslet oplysninger om forholdene på og fremtidsudsigterne for dette marked, og der blev indgået aftaler om priserne for standard- og katalognet. Sagsøgeren har imidlertid anført, at selskabet kun deltog i møderne for at få oplysninger om markedsforholdene, at det spillede en fuldstændig passiv rolle, at det aldrig påtog sig forpligtelser over for de øvrige deltagere, og at det ikke havde nogen interesse i aftalerne, idet selskabet kun solgte specialnet, som ifølge selskabet ikke er i direkte konkurrence med standard- og katalognet. Sagsøgeren erkender dog, at selskabet leverede et restlager af standard- og katalognet, men det skete til en pris, som var væsentlig højere end de priser, som blev fastsat ved møderne, idet fremstillingen af standardnet på de maskiner, som var ind-

rettet til at fremstille specialnet, og som var de eneste, sagsøgeren havde i Gent og Roermond, indebar en betydelig meromkostning.

81 Kommissionen finder det påfaldende, at sagsøgeren var interesseret i at deltage i møderne i flere år og den 31. august 1984 overtog formandskabet i gruppen, hvis selskabet ikke var berørt af aftalerne. Endvidere har Kommissionen anført, at prisniveauet på standardnet har indflydelse på prisen på specialnet, således at producenterne af sidstnævnte net har en umiddelbar interesse i at deltage i fastsættelsen af priserne på standardnet med henblik på at sikre, at disse holdes mindst muligt nede. Kommissionen har understreget, at sagsøgeren selv har oplyst, at det kun er under ganske ekstraordinære omstændigheder — som f.eks. et radikalt fald i priserne på standardarmeringsnet — at en bruger vil afholde sig fra at bestille specialnet for i stedet at anvende standardnet.

Rettens bemærkninger

82 Indledningsvis bemærkes, at sagsøgerens anbringende om, at Kommissionens undersøgelse af markedet er behæftet med fejl, allerede er blevet forkastet.

83 Det bemærkes, at sagsøgeren har erkendt at have deltaget i møderne, men bestrider at have tilsluttet sig prisaftaler. Det må imidlertid fastslås, at sagsøgeren ikke bestrider, at formålet med de møder, selskabet deltog i, var at fastsætte priser. Det må

således undersøges, om Kommissionen med rette af sagsøgerens deltagelse i møderne har udledt, at selskabet deltog i aftalerne.

84 I modsætning til, hvad sagsøgeren har anført, finder Retten ikke, at selskabet har indskrænket sig til under møderne at indsamle oplysninger om markedet, men har spillet en aktiv rolle. Det bemærkes i denne forbindelse, at sagsøgeren altid er blevet anset for en fast deltager i møderne. Endvidere blev sagsøgeren af de andre i branchen anset for en virksomhed, hvis indstilling man måtte kende for at nå frem til en fælles holdning. Dette fremgår bl.a. af Thibodraad's skrivelse af 16. december 1983 til sagsøgeren (bilag 65 (a) til meddelelsen af klagepunkter, 93. betragtning til beslutningen), hvormed der til sagsøgeren blev fremsendt en kopi af direktøren i BStG, M. Müller's skrivelse af 15. december 1983. Endelig må det fremhæves, at det fremgår af Tréfilunion's telex af 31. august 1984 (bilag 74 til meddelelsen af klagepunkter), at sagsøgeren overtog formandskabet ved møderne i Breda og Bunnik den 24. august 1984, efter at Thibodraad's repræsentant, som indtil da havde haft formandskabet, var fratrådt.

85 Selv om det lægges til grund, at sagsøgeren kun delvis måtte have spillet en aktiv rolle ved møderne, finder Retten, at når henses til mødernes klart konkurrencebegrænsende formål, som fremgår af de mange telexer fra Peters til Tréfilunion, der er nævnt i beslutningen, gav sagsøgeren under alle omstændigheder ved at deltage i møderne uden klart at tage afstand fra deres indhold de øvrige deltagere det indtryk, at selskabet tilsluttede sig og rettede sig efter resultatet af møderne (Rettens dom af 17.12.1991, sag T-7/89, Hercules Chemicals mod Kommissionen, Sml. II, s. 1711, præmis 232, og af 10.3.1992, sag T-12/89, Solvay mod Kommissionen, Sml. II, s. 907, præmis 98, 99 og 100).

86 Kommissionen findes herefter at have ført tilstrækkeligt bevis for, at sagsøgeren deltog i aftalerne vedrørende Benelux-markedet i perioden fra august 1982 til november 1985, og at disse drejede sig om priser.

87 Sagsøgerens anbringende må herefter forkastes.

3. *Gentlemen's agreement mellem på den ene side Tréfilarbed og Thibodraad og på den anden side Van Merksteijn*

Den anfægtede retsakt

88 Ifølge beslutningen (114., 115. og 116. samt 172. betragtning) deltog sagsøgeren i en »gentlemen's agreement«, hvorefter Van Merksteijn ikke skulle fremstille katalognet, og Tréfilarbed's afdelinger i Gent og Roermond og Thibodraad ikke skulle fremstille standardnet. Det anføres i beslutningen, at denne aftale må anses for en begrænsning af konkurrencen mellem deltagerne, som kunne påvirke handelen mellem medlemsstater. Hver af parterne, hvis salgsnet dækkede flere medlemsstater og ikke var indbyrdes identiske, gav nemlig herved afkald på at fremstille og sælge det produkt, som var blevet tildelt den anden part, via sit eget salgsnet. Denne aftale fandtes allerede før den 1. december 1981 eller i hvert fald fra dette tidspunkt og ophørte tidligst, da Kommissionens kontrolundersøgelser blev indledt (6. og 7.11.1985). Det fastslås i beslutningen (191. betragtning), at denne »gentlemen's agreement« ikke kan anses for en aftale eller samordnet praksis med hensyn til specialisering, der kan opnå en fritagelse, da den samlede omsætning for alle deltagende virksomheder, inklusive Arbed's og Hoogovens' koncernomsætning (jf. artikel 4 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 2779/72 af 21. december 1972, artikel 4, stk. 3, og artikel 5 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 3604/82 af 23. december 1982 og artikel 6 og 7 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 417/85 af 19. december 1984 om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af specialiseringsaftaler (henholdsvis EFT 1972 (28.-30. december), s. 4, EFT 1982 L 376, s. 33, og EFT 1985 L 53, s. 1), overstiger den øvre grænse på henholdsvis 150 mio., 300 mio. og 500 mio. ECU, som i aftalens løbetid var fastsat i artikel 3 i de respektive forordninger.

Parternes argumenter

89 Sagsøgeren har erkendt, at der fandt drøftelser sted mellem repræsentanter for de tre virksomheder, men har anført, at disse kun bestod i udveksling af oplysninger

og en meningsudveksling og ikke indebar forpligtelser for nogen af parterne. Ifølge sagsøgeren tog parterne blot de øvrige parters produktionskapacitet til efterretning og gav udtryk for, at de ville fortsætte den samme produktionspolitik.

90 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen ikke har fremført noget bevis eller indicium for, at parterne i drøftelserne herefter forpligtede sig til en samordnet praksis med det formål at begrænse deres respektive investeringer i ny produktionskapacitet for de produkter, som blev fremstillet af de øvrige parter.

91 Sagsøgeren har bestridt, at forordning nr. 3604/82 og nr. 417/85 ikke finder anvendelse, fordi de deltagende virksomheders samlede omsætning, inklusive Arbed's og Hoogovens' koncernomsætning, oversteg grænsen på 150 mio., 300 mio. og 500 mio. ECU. Der er ifølge sagsøgeren tale om en formel begrundelse. Når det drejer sig om de store koncerner inden for stålindustrien, er det nærmest uomgængeligt, at omsætningsgrænserne overskrides. Der tages herved ikke hensyn til, at den omhandlede aftale kan opfylde et reelt behov og have en økonomisk begrundelse.

92 Kommissionen har anført, at sagsøgeren ikke har fremført noget argument til støtte for, at den omhandlede »gentlemen's agreement« ikke udgør en egentlig aftale.

93 Under alle omstændigheder viser den beskrivelse, sagsøgeren har givet af mødet med Van Merksteijn, ifølge Kommissionen, at der fandtes samordnet praksis, jf. Domstolens dom af 16. december 1975 (forenede sager 40/73-48/73, 50/73, 54/73, 55/73, 56/73, 111/73, 113/73 og 114/73, Suiker Unie m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 1663, præmis 173, 174 og 175), således at forholdet ikke falder uden for anvendelsesområdet for traktatens artikel 85, stk. 1.

94 Endvidere har Kommissionen anført, at de i gruppefritagelsesforordningerne fastsatte grænser ikke blot skal overholdes af formelle grunde, men i henhold til en præceptiv bestemmelse, der er begrundet i hensynet til at sikre, at konkurrencen ikke udelukkes for en væsentlig del af de pågældende varer (sjette betragtning til forordning nr. 2779/72, 3604/82 og 417/85). Under alle omstændigheder kunne de berørte virksomheder have anmeldt deres specialiseringsaftaler til Kommissionen med henblik på at ansøge om en individuel fritagelse i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3.

Rettens bemærkninger

95 Det bemærkes, at det fremgår af Domstolens praksis, at det er tilstrækkeligt til, at der er tale om en aftale i henhold til traktatens artikel 85, stk. 1, at de pågældende virksomheder har givet udtryk for deres fælles vilje til at indrette deres adfærd på markedet på en bestemt måde (jf. Domstolens dom af 15.7.1970, sag 41/69, Chemiefarma mod Kommissionen, Sml. 1970, s. 107, org. ref.: Rec. s. 661, præmis 112, og af 29.10.1980, Van Landewyck m.fl. mod Kommissionen, a.st., præmis 86).

96 Retten finder, at Kommissionen med rette har anset den omhandlede »gentlemen's agreement« for et nøjagtigt udtryk for kartelmedlemmernes fælles vilje vedrørende deres adfærd på fællesmarkedet og dermed for en aftale i henhold til traktatens artikel 85, stk. 1 (jf. den nævnte Chemiefarma-dom, præmis 112). Det bemærkes i denne forbindelse, at det klart fremgår af sagsøgerens notat af 18. december 1981 vedrørende besøget hos Van Merksteijn, ZND og Thibodraad den 1. december 1981 (bilag 82 til meddelelsen af klagepunkter, 116. betragtning til beslutningen), at der fandtes en aftale. Det anføres således i notatet, at »vores gentlemen's agreement, hvorefter Merksteijn ikke producerer katalognet og Tréfilarbed (i Gent og Roermond) ikke producerer standardnet, blev bekræftet«, og at »Van Merksteijn fandt at måtte gøre os opmærksom på, at det er lige før, TM (Thy Marcinelle) også kommer ind på markedet for katalognet«. Endvidere erklærede sagsøgeren sig indforstået med at »at lægge pres på Thibodraad, for at dette selskab ikke skal komme ind på markedet for standardnet«, og endelig nævnes det, at »det ... endnu engang [blev] henstillet til Thibodraad, at dette selskab også nøje overholder vores gentlemen's agreement med Van Merksteijn«. Retten finder, at når henses til disse

beviser, som stammer fra sagsøgeren selv, er der ikke i de faktiske omstændigheder støtte for de argumenter, selskabet har fremført i sine processkrifter.

97 Kommissionen findes herefter at have ført tilstrækkeligt bevis for, at der fandtes en aftale mellem sagsøgeren og Thibodraad på den ene side og Van Merksteijn på den anden side, hvorefter Van Merksteijn ikke skulle fremstille katalognet, og Tréfilarbed's afdelinger i Gent og Roermond og Thibodraad ikke skulle fremstille standardnet. Denne aftale er på grund af sin betydelige grovhed og sin åbenbare karakter i strid med traktatens artikel 85, stk. 1, navnlig litra c), og den kunne derfor påvirke handelen mellem medlemsstater og begrænse konkurrencen på fællesmarkedet.

98 Hvad angår overholdelsen af de omsætningsgrænser, der er anført i de nævnte gruppefritagelsesforordninger, bemærkes — selv om det ikke er nødvendigt for sagens afgørelse — at disse grænser, således som Kommissionen med rette har anført, indgår i de pågældende forordninger som en præceptiv bestemmelse, som er begrundet i hensynet til at sikre, at konkurrencen ikke udelukkes for en væsentlig del af de pågældende varer. Endvidere bemærkes, at sagsøgeren ikke har anmodet Kommissionen om at træffe en individuel beslutning i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3.

99 Sagsøgerens anbringende forkastes herefter.

4. *Bilaterale kontakter og aftaler mellem Tréfilarbed og Thibodraad*

100 Ifølge beslutningen (117.-124. og 173. betragtning) deltog sagsøgeren i en aftale med Thibodraad om priserne på katalognet i hvert fald fra den 1. januar 1982 og i en aftale om priserne på specialnet i hvert fald fra den 1. oktober 1983. Det anføres i beslutningen, at den bilaterale aftale om priserne på katalognet i Breda og Bunnik

blev afløst af generelle prisaftaler, mens aftalen om priserne på specialnet varede indtil udgangen af 1984. Ligeledes anføres det i beslutningen, at aftalerne havde til formål eller til følge, at konkurrencen mellem deltagerne blev elimineret eller væsentligt begrænset. Aftalerne kunne endvidere påvirke handelen mellem medlemsstater, da begge virksomheder eksporterede betydelige mængder, og desuden var sagsøgeren etableret i flere medlemsstater.

101 Det bemærkes, at sagsøgeren på ingen måde har bestridt at have deltaget i de nævnte bilaterale aftaler.

C — *Det tyske marked*

102 Det anføres i beslutningen (147.-182. betragtning), at sagsøgeren deltog i aftaler vedrørende det tyske marked med det formål dels at regulere Benelux-producenternes eksport til Tyskland, dels at sikre overholdelsen af de priser, der gjaldt på det tyske marked. Ifølge beslutningen deltog sagsøgeren, BStG, Boël/Trébos, TFE/FBC og Thibodraad i disse aftaler.

1. *Eneforhandlingsaftalerne mellem BStG på den ene side og Bouwstaal Roermond BV og Arbed SA, afdeling Nederland, på den anden side*

a) *Den anfægtede retsakt*

103 Det anføres i beslutningen (148. betragtning), at BStG's interesse i at begrænse eller regulere udenlandsk import til Tyskland, for så vidt angår importen fra Nederlandene, kom til udtryk i de to salgsaftaler mellem BStG på den ene side og Bouwstaal Roermond BV (senere Tréfilarbed Bouwstaal Roermond) og Arbed SA, afdeling

Nederland, på den anden side af henholdsvis 24. november 1976 (bilag 109 til meddelelsen af klagepunkter) og 22. marts 1982 (bilag 109 A til meddelelsen af klagepunkter). Sidstnævnte var vedlagt et underskrevet notat af samme dato, hvori Arbed SA, afdeling Nederland, forpligtede sig til i aftalens løbetid ikke direkte eller indirekte at levere til Tyskland. Ifølge aftalerne overtog BStG eneforhandlingen i Tyskland af en nærmere fastsat årlig mængde armeringsnet fra fabrikken i Roermond til en pris, som skulle fastsættes efter bestemte kriterier. Bouwstaal Roermond BV og Arbed SA, afdeling Nederland, forpligtede sig til i aftalernes løbetid hverken direkte eller indirekte at levere til Tyskland.

104 Endvidere anføres det i beslutningen (189. betragtning), at eneforhandlingsaftalerne ikke opfyldt betingelserne i Kommissionens forordning nr. 67/67/EØF af 22. marts 1967 om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af eneforhandlingsaftaler (EFT 1967, s. 9, herefter benævnt »forordning nr. 67/67«), i hvert fald ikke efter indgåelsen af aftalerne om gensidig markedsindtrængning mellem Tyskland og Benelux. Efter dette tidspunkt måtte aftalerne betragtes som del af en samlet aftale om markedsopdeling med deltagelse af mere end to virksomheder, og forordning nr. 67/67 fandt således ikke anvendelse herpå (artikel 1, jf. artikel 8, i forordning nr. 67/67).

105 Endelig anføres det i beslutningen (178. betragtning), at eneforhandlingsaftalerne medførte en sådan begrænsning af konkurrencen mellem to (konkurrerende) virksomheder, der var etableret i to medlemsstater, at handelen mellem medlemsstater kunne blive påvirket. Kommissionen har ikke kunnet acceptere BStG's og Tréfilarbed's opfattelse af, at der var tale om et rent koncern-internt anliggende, idet Arbed ejede 25,001% af indskudskapitalen i BStG. En andel på blot 25,001% kan i betragtning af andre selskabsdeltageres større andel (Thyssen 34% og Klöckner 33,5 %) ikke medføre, at der foreligger et moder-datterselskabsforhold, som indebærer, at enhver konkurrencebegrænsende aftale mellem disse to virksomheder falder uden for traktatens artikel 85, stk. 1.

106 Det bemærkes, at sagsøgeren anfægter, dels at Kommissionen har afslået at anvende forordning nr. 67/67 på de pågældende aftaler, dels har afslået at anse dem for aftaler indgået internt i en koncern, de berørte virksomheder tilhørte. De to led må behandles hver for sig.

b) *Spørgsmålet, om forordning nr. 67/67 finder anvendelse*

Parternes argumenter

107 Sagsøgeren har anført, at BStG indtil 1972 var et salgsselskab, der markedsførte anpartshavernes produkter, herunder Arbed's. I 1972 begyndte BStG efter henstilling fra Bundeskartellamt selv at producere og erhvervede nogle af de maskiner, som befandt sig i anpartshavernes fabrikker, herunder i Felten & Guillaume's fabrik i Køln, som tilhørte Arbed og blev lukket i 1976, og maskiner tilhørende BStG blev overført til fabrikken i Roermond, som Arbed ligeledes ejede. Fra dette tidspunkt producerede anpartshaverne, herunder Arbed, på grundlag af produktionskontrakter for BStG's regning på dette selskabs maskiner. Hele den del af produktionen i Roermond, som blev fremstillet på BStG's maskiner, tilhørte således dette selskab. Samtidig havde Bouwstaal Roermond egne maskiner, og de armeringsnet, som blev fremstillet herpå, blev i Benelux-landene markedsført af Tréfilarbed og i Tyskland gennem BStG i henhold til de omhandlede eneforhandlingsaftaler.

108 Sagsøgeren har henvist til, at det fremgår af beslutningen (189. betragtning), at den eneste grund til, at eneforhandlingsaftalerne ikke opfylder betingelserne i forordning nr. 67/67, er, at de må betragtes som »del af en samlet aftale om markedsopdeling med deltagelse af mere end to virksomheder«. Sagsøgeren har anført, at det i beslutningen med urette antages, at aftalerne er led i et kartel, og har gjort gældende, at forordning nr. 67/67 fandt anvendelse på disse, således at de i hele deres løbetid har været omfattet af den heri omhandlede gruppefritagelse.

109 Ifølge sagsøgeren har Kommissionen vilkårligt slået »indbyrdes uafhængige handlinger« sammen, selv om de kan begrundes objektivt på anden måde end med, at der fandtes et kartel. De omhandlede aftaler, som blev indgået i 1976 på et tidspunkt, hvor der ikke var tale om et kartel, er kun klassiske handelsaftaler. De skyldes den historiske udvikling i Arbed's deltagelse i BStG, hvis formål var at forsyne det tyske marked på en tilfredsstillende og effektiv måde og således, at det ikke var nødvendigt for Arbed at skabe et net for parallelhandel med henblik på afsætning af de varer, som blev fremstillet i Roermond på selskabets egne maskiner, eller at konkurrere med sit eget datterselskab. Sagsøgeren har i denne forbindelse gjort gældende, at forbuddet mod, at Bouwstaal Roermond leverer andre varer til Tyskland i aftalens løbetid, kun er en konsekvens af den eneforhandling, der er indrømmet den tyske forhandler, således at forhandlerens stilling ikke svækkes ved direkte eller indirekte konkurrence.

110 Sagsøgeren har ligeledes bestridt, at en forhandleraftale, således som Kommissionen har gjort gældende, mister sin bilaterale karakter, såfremt der samtidig findes en aftale mellem flere virksomheder.

111 Sagsøgeren har gjort gældende, at aftalerne kun vedrørte en meget lille del af det tyske marked, svarende til 0,60% af de samlede leverancer til dette marked, og de varer, som blev fremstillet i Roermond på selskabets egne maskiner og distribueret gennem BStG, kunne derfor ikke have nogen reel betydning for konkurrencen og konkurrencestrukturen i Tyskland.

112 Endvidere har sagsøgeren anført, at straks selskabet modtog meddelelsen af klagepunkter, orienterede det Kommissionen om, at det var indstillet på at afhjælpe det kritiserede forhold med hensyn til eneforhandlingsaftalerne, og selskabet gennemførte faktisk en anden løsning. Det blev herefter under den administrative procedure lovet selskabet af tjenestemænd, som er ansvarlige for tjenestegrene i Kommissionen, at Kommissionen ikke ville foretage sig yderligere vedrørende dette spørgsmål.

113 Kommissionen har anført, at der ikke er tale om klassiske handelsaftaler, men derimod om aftaler, hvorved der indføres importkvoter for Bouwstaal Roermond på det tyske marked, samtidig med, at BStG indrømmes en eneforhandling med hensyn til disse kvoter. BStG påtog sig således ved aftalerne eneforhandlingen i Tyskland af et maksimalt kvantum af armeringsnet fra fabrikken i Roermond, og Bouwstaal Roermond og Arbed SA, afdeling Nederland, påtog sig ikke i aftalernes løbetid direkte eller indirekte at levere til Tyskland.

114 Endvidere har Kommissionen anført, at forhandleraftalerne må ses i deres rette sammenhæng, og har bestridt, at en eneforhandlingsaftale som anført af sagsøgeren må anses for et rent bilateralt anliggende, uanset hvilke karteller aftaleparterne i øvrigt deltager i. Ifølge Domstolens praksis (dom af 12.12.1967, sag 23/67, Brasserie de Haecht, Sml. 1965-1968, s. 421, org. ref.: Rec. s. 525) er det efter traktatens artikel 85, stk. 1, nødvendigt at undersøge aftalers virkninger ud fra de omstændigheder, hvorunder de opstår, dvs. i den juridiske og økonomiske sammenhæng, hvori en sådan aftale optræder. Aftalerne må således undersøges sammen med det mere omfattende kartel, som de har forbindelse med, nemlig aftalen om priser og kvantitative restriktioner med hensyn til den belgisk-nederlandske eksport til Tyskland. Kommissionen har i denne forbindelse henvist til telexet af 15. december 1983 til Thibodraad, som fremsendte det til Tréfilarbed [bilag 65, litra b), til meddelelsen af klagepunkter, 92. betragtning til beslutningen], og hvori M. Müller anførte, at der mellem Boël/Trébos og BStG var en »nær forståelse«, og tilføjede, at selskabets »beredskab til at holde eksporten til nabolandene på status quo eller ikke at forøge den mere end importen fra disse lande ... i princippet [er] uændret«. De forhandleraftaler, der er indgået mellem Tréfilarbed Roermond og BStG, må derfor placeres i denne bredere sammenhæng, og det vil fremgå heraf, at det ikke drejer sig om en »række indbyrdes uafhængige handlinger«, men en sammenhængende adfærd. På denne baggrund og under henvisning til ovennævnte retspraksis er den markedsandel, salget i Tyskland af de varer, som er fremstillet på Tréfilarbed Roermond's maskiner, i sig selv har, uden betydning for, om traktatens artikel 85, stk. 1, finder anvendelse.

115 Endelig har Kommissionen anført, at det er korrekt, at der har været drøftelser om eneforhandlingsaftalen mellem Tréfilarbed Roermond og BStG med dens tjenestemænd før vedtagelsen af beslutningen. Disse drøftelser vedrørte imidlertid ophæ-

velsen af denne aftale og nye former for salg i Tyskland af produkterne fra fabrikken i Roermond efter en omstrukturering i Arbed-koncernen og BStG. I skrivelse af 11. august 1988 udtrykte den ansvarlige tjenestemand sig positivt med hensyn til Tréfilarbed's og BStG's fremtidige aftaler, men tog forbehold for så vidt angår Kommissionens holdning til tidligere handlinger. Kommissionen mener således ikke på noget tidspunkt at have givet Tréfilarbed nogen forsikring med hensyn til de kvoter, der er fastsat i forhandleraftalen mellem Tréfilarbed Roermond og BStG.

Rettens bemærkninger

116 Det bemærkes indledningsvis, at selv om det lægges til grund, at tjenestemænd i Kommissionen har givet udtryk for den af sagsøgeren påståede opfattelse med hensyn til de omhandlede aftaler, hvilket Kommissionen kraftigt har benægtet, vil udtalelser, der er fremsat på denne måde, under ingen omstændigheder kunne give indtryk af, at Kommissionen påtog sig nogen forpligtelse, idet de pågældende tjenestemænd ikke var beføjet til at påtage sig en sådan forpligtelse (Domstolens dom af 15.5.1975, sag 71/74, Frubo mod Kommissionen, Sml. s. 563, præmis 20).

117 Retten finder ikke, at de omhandlede eneforhandlingsaftaler opfylder betingelserne i forordning nr. 67/67. Det anføres således i artikel 9 i aftalen af 24. november 1976 mellem BStG og Bouwstaal Roermond, at »Bouwstaal Roermond i nærværende aftales løbetid hverken direkte eller indirekte leverer til Forbundsrepublikken Tyskland«. For så vidt angår den nævnte aftale af 22. marts 1982 (bilag 109 A til meddelelsen af klagepunkter) mellem BStG og Arbed SA, afdeling Nederland, bemærkes, at der i et bilag til denne aftale findes en bestemmelse (bilag 109 B til meddelelsen af klagepunkter), hvorefter »parterne er enige om, at Arbed SA i aftalens løbetid hverken direkte eller indirekte leverer til Forbundsrepublikken Tyskland. Som vederlag herfor modtager Arbed ...«.

118 Retten finder, at ordene »direkte eller indirekte« i dette tilfælde har en videre betydning end blot en forpligtelse for leverandøren til udelukkende til BStG at levere varer med henblik på videresalg. Denne vurdering støttes på to forhold. For det første havde Tréfilarbed Roermond udtrykkeligt givet afkald på retten til enhver form for leverance — og havde til gengæld herfor modtaget et vederlag, således som det fremgår af det særskilte dokument, der er vedlagt aftalen af 22. marts 1982 — også til leverancer, der ikke skete med henblik på videresalg. For det andet kunne forhandleren forstå ordet »indirekte« således, at leverandøren påtog sig at træffe foranstaltninger med henblik på at undgå leverancer til Tyskland fra andre lande, dvs. at kontrollere de øvrige eneforhandlere for at forhindre dem i at eksportere til Tyskland.

119 Det bemærkes, at formålet med forordning nr. 67/67, således som det fremgår af betragtningerne og artikel 3, litra b), nr. 2, er, at den med forordningen indrømmede fritagelse er betinget af, at forbrugerne i kraft af muligheden for parallelimport sikres en rimelig andel af de ved eneforhandlingen opnåede fordele. Dette er i overensstemmelse med fast retspraksis, hvorefter en eneforhandlingsaftale, som ikke indeholder et eksportforbud, ikke er omfattet af gruppefritagelsen i henhold til forordning nr. 67/67, når de pågældende virksomheder deltager i en samordnet praksis med henblik på at begrænse parallelimport til en ikke-autoriseret forhandler (jf. Domstolens dom af 21.2.1984, sag 86/82, Hasselblad mod Kommissionen, Sml. s. 883, præmis 35, og Rettens dom af 7.7.1994, sag T-43/92, Dunlop Slazenger mod Kommissionen, Sml. II, s. 441, præmis 88).

120 Dette gælder så meget desto mere i denne sag, hvis de ovennævnte aftalebestemmelser fortolkes i lyset af BStG's klage i skrivelse af 26. september 1979 (bilag 110 til meddelelsen af klagepunkter, 148. betragtning til beslutningen), hvori selskabet over for Arbed SA beklagede sig over indirekte leverancer til Tyskland »gennem selskabet Eurotrade, Alkmaar«. Det må på grundlag heraf anses for bevist, at der fandtes en absolut territorial beskyttelse i strid med ånden bag og ordlyden af forordning nr. 67/67.

121 Det følger heraf, at de omhandlede aftaler ikke opfyldte betingelserne i forordning nr. 67/67.

122 Endvidere finder Retten, at sagsøgeren ikke kan påberåbe sig, at aftalerne kun vedrørte en meget lille del af det tyske marked, og at Tréfilarbed Roermond's leverancer gennem BStG ikke kunne øve nogen reel indflydelse på konkurrencen. Det fremgår således af ordlyden af traktatens artikel 85, stk. 1, at de eneste relevante spørgsmål er, om de aftaler, sagsøgeren har deltaget i sammen med andre virksomheder, havde til formål eller til følge at begrænse konkurrencen, og om de kunne påvirke handelen mellem medlemsstater. Det er således uden betydning, om sagsøgerens deltagelse i aftalerne trods selskabets begrænsede størrelse kunne begrænse konkurrencen eller påvirke handelen mellem medlemsstater (Rettens dom af 17.12.1991, sag T-6/89, Enichem Anic mod Kommissionen, Sml. II, s. 1623, præmis 216 og 224). Det bemærkes i øvrigt, at det efter traktatens artikel 85, stk. 1, ikke er nødvendigt, at de fastslåede konkurrencebegrænsninger faktisk har påvirket handelen mellem medlemsstater mærkbart, men kun, at det er bevist, at aftalerne kan have haft en sådan virkning (Domstolens dom af 1.2.1978, sag 19/77, Miller mod Kommissionen, Sml. s. 131, præmis 15).

123 Denne del af anbringendet må herefter forkastes.

c) *Spørgsmålet, om der bestod et koncernforhold*

Parternes argumenter

124 Sagsøgeren har bestridt Kommissionens opfattelse, hvorefter de omhandlede aftaler ikke udgjorde et rent koncerninternt anliggende. Ifølge sagsøgeren viser flere

supplerende omstændigheder, ud over det forhold, at Arbed ejer 25% af kapitalen i BStG, at forholdet mellem de to selskaber må sidestilles med et koncernforhold. Selv om BStG er et kapitalselskab, et »Gesellschaft mit beschränkter Haftung« (herefter benævnt et »GmbH«), er der således mellem selskabsdeltagerne og selskabet indgået en ledelsesaftale (på tysk: »Mehrmütterorganschaft mit Beherrschungsvertrag«), hvorved selskabets struktur tilnærmes strukturen i et interessentskab, og efter tysk selskabsret er det klart forbudt for en interessentskabsdeltager på nogen måde at konkurrere med interessentskabet. Ifølge den nævnte aftale deltog Arbed intenst i selskabets ledelse og var medansvarlig herfor. Endvidere fandtes der en »Aftale om overførsel af selskabets resultat til anpartshaverne«, som medførte, at de hver især havde en direkte interesse i at arbejde for, at den fælles virksomhed var så rentabel som muligt. Det ville være i strid med denne interesse at svække den fælles virksomhed ved at konkurrere med den udefra. På grund af aftalen må de forretningsmæssige forbindelser mellem BStG og Tréfilarbed anses for at have været et koncernanliggende, og aftalerne om deres indbyrdes forhold er derfor ikke omfattet af anvendelsesområdet for forbuddet i traktatens artikel 85, stk. 1.

125 Kommissionen har anført, at selv om tysk selskabsret i større omfang, end det er tilfældet i de øvrige medlemsstater, tillader forskellige former for kontrol, navnlig med hensyn til GmbH, gælder efter Domstolens praksis (Domstolens dom af 31.10.1974, sag 15/74, Centrafarm og Peijper, Sml. s. 1147), at det kun er med hensyn til aftaler eller samordnet praksis mellem virksomheder, der tilhører samme koncern, at artikel 85 ikke finder anvendelse, og kun såfremt virksomhederne udgør en økonomisk enhed, inden for hvilken datterselskabet ikke har nogen reel selvstændighed ved fastlæggelsen af sin markedspolitiske linje, og disse aftaler eller den samordnede praksis som formål har en intern fordeling af opgaverne mellem virksomhederne. Endvidere har Kommissionen anført, at sagsøgeren først for Retten har fremlagt oplysninger, som selskabet finder væsentlige ved vurderingen af dets forhold til BStG. Hertil kommer, at sagsøgeren blot har fremført nogle påstande, der ikke præcist imødegår det forhold, at en deltagelse på kun 25,001% ikke medfører, at der består et moder-datterselskabsforhold.

Rettens bemærkninger

126 Efter anmodning fra Retten har sagsøgeren fremlagt en aftale om resultatfællesskab mellem anpartshaverne i BStG — forsamlet i »Vereinigung der Gesellschafter der Baustahlgewebe« — og BStG (august 1962), vedtægterne for denne forening (13.7.1970) og bilagene hertil samt aftalen om Arbed Saarstahl GmbH's indtræden i foreningen (januar-februar 1986). Parterne har uddybet indholdet og formålet med denne aftale under den mundtlige forhandling.

127 Det bemærkes, at BStG ifølge aftalen om resultatfællesskabet alene kan handle med tiltræden af samtlige anpartshavere, og overskuddet overføres til den nævnte forening, som dækker eventuelle tab.

128 Endvidere bemærkes, at det fremgår af foreningens vedtægter, at medlemmerne ejer hele indskudskapitalen i BStG, og at deres medlemsrettigheder afhænger af deres andel af BStG's indskudskapital. Foreningen må anses for en handelsvirksomhed, som driver virksomhed inden for alle BStG's aktivitetsområder. Når foreningen træffer afgørelse, har hvert medlem det samme antal stemmer, som vedkommende ifølge BStG's vedtægter har på dette selskabs generalforsamling. Foreningens afgørelser træffes ved almindeligt flertal af det antal stemmer, der er til rådighed på grundlag af indskudskapitalens størrelse, forudsat at mindst to medlemmer stemmer for. Når det efter lovgivningen eller vedtægterne kræves, at afgørelser, der træffes på BStG's generalforsamling, tiltrædes med en større stemmeflerhed, gælder dette ligeledes for afgørelser, som træffes i foreningen.

129 Gennemgangen af disse dokumenter viser, at forholdet mellem Arbed og BStG ikke opfylder betingelserne for, at de aftaler, som er indgået mellem de to selskaber, falder uden for traktatens artikel 85, stk. 1. Det bemærkes i denne forbindelse, at traktatens artikel 85 ikke finder anvendelse på aftaler eller samordnet praksis mellem virksomheder, der i egenskab af moder- og datterselskab tilhører samme koncern og udgør en økonomisk enhed, inden for hvilken datterselskabet ikke har

nogen reel selvstændighed ved fastlæggelsen af sin markedspolitiske linje (Domstolens dom af 14.7.1972, sag 48/69, ICI mod Kommissionen, Sml. 1972, s. 151, org. ref.: Rec. s. 619, præmis 134, og af 11.4.1989, sag 66/86, Ahmed Saeed Flugreisen og Silver Line Reisebüro, Sml. s. 803, præmis 35). I dette tilfælde svarede Arbed's kontrol over BStG til selskabets andel i indskudskapitalen, dvs. til 25,001%, hvilket er langt fra flertallet. En sådan deltagelse er ikke tilstrækkelig til, at det kan fastslås, at Arbed og BStG tilhørte samme koncern, inden for hvilken de udgjorde en økonomisk enhed, således at en konkurrencebegrænsende aftale mellem disse to virksomheder ikke skulle være omfattet af traktatens artikel 85, stk. 1.

130 Dette underbygges af, hvad BStG har anført i retsmødet, nemlig at ledelsesaftalen og aftalen om resultatfællesskab navnlig blev indgået af skattemæssige grunde, idet aftalen gjorde det muligt at overføre BStG's tab og overskud til anpartshaverne. På grund af de krav, der stilles efter tysk skattelovgivning, skulle alle anpartshaverne være tyske. Arbed deltog derfor ikke direkte i denne aftale, men var repræsenteret ved en tysk samarbejdspartner, St. Ingbert (og inden da af Felten & Guillaume).

131 Endelig bemærkes, at BStG selv har gjort gældende, at selskabet var en selvstændig og uafhængig virksomhed, og at selskabet ikke kan anses for at indgå i en koncern, idet dets fire anpartshavere kun havde minoritetsposter.

132 Det må herefter fastslås, at Kommissionen med rette fandt, at eneforhandlingsaftalerne var i strid med traktatens artikel 85, stk. 1, og det af sagsøgeren anførte kan herefter ikke tiltrædes.

133 Anbringendets andet led forkastes derfor.

2. *Aftalen mellem BStG og Tréfilarbed (St. Ingbert)*

Den anfægtede retsakt

134 Ifølge beslutningen (152. og 180. betragtning) deltog sagsøgeren sammen med BStG i en aftale med det formål at bringe reeksporten af armeringsnet fra fabrikken i St. Ingbert til Tyskland via Luxembourg til ophør. Denne aftale udgjorde en konkurrencebegrænsning, som kunne påvirke handelen mellem medlemsstater.

Parternes argumenter

135 Sagsøgeren har henvist til, at BStG indtil 1972 var et salgsselskab, der markedsførte anpartshavernes produkter, herunder Arbed's. I 1972 begyndte BStG efter henstilling fra Bundeskartellamt selv at producere og erhvervede nogle af de maskiner, der befandt sig i anpartshavernes fabrikker, herunder fabrikken i St. Ingbert, hvor de blev stående. Fra dette tidspunkt producerede anpartshaverne, herunder Arbed, på grundlag af produktionskontrakter for BStG's regning på dette selskabs maskiner. Hele den del af produktionen i Roermond, som blev fremstillet på BStG's maskiner, tilhørte således dette selskab og blev af dette markedsført på det tyske marked. Samtidig havde fabrikken i St. Ingbert egne maskiner, og de armeringsnet, som blev fremstillet herpå, var bestemt til eksport, navnlig til Frankrig.

136 Sagsøgeren har anført, at selskabet i henhold til produktionskontrakterne havde ret til at udtage den mængde standardnet, som var nødvendig for at forsyne det luxembourgske marked, hvor de tyske normer finder anvendelse. Disse net blev fremstillet på BStG's maskiner, som var de eneste i St. Ingbert, der fremstillede net svarende til de tyske normer. Tréfilarbed's ledelse, som havde set muligheden for at

tjene penge på det tyske marked, hvor priserne på grund af krisekartellet var forholdsvis høje, udtog fra BStG's lagre armeringsnet, som om de var beregnet til det luxembourgske marked. Gennem en luxembourgsk handelsvirksomhed blev disse net solgt fra Luxembourg til Tyskland. Selv om de mængder, der således blev udtaget fra BStG's lagre, senere blev erstattet af andre net fra en senere produktion, kunne BStG med rette have gjort indsigelse mod den anvendte fremgangsmåde, som ikke var i overensstemmelse med den aftale, parterne havde indgået. Selv om de personer, der foretog operationen, ikke begik »tyveri« i forhold til BStG, lykkedes det dem alligevel at sælge produkter af tysk oprindelse i Tyskland, uden at den afgift, der i den anledning skulle have været betalt til BStG, blev betalt i overensstemmelse med den indgåede kartelaftale.

137 Dette forklarer ifølge sagsøgeren de skrivelser, M. Müller den 27. april 1984 fremsendte til Rimbeaux, Tréfilarbed St. Ingbert, og til Schürr, Tréfilarbed Luxembourg (bilag 110 (a) til meddelelsen af klagepunkter, 152. betragtning til beslutningen). De »klare og entydige aftaler«, som M. Müller henviste til, var de aftaler, BStG havde indgået dels med St. Ingbert vedrørende fremstilling, oplagring, markedsføring, administration og andre forhold vedrørende BStG's maskiner, dels med Tréfilarbed vedrørende levering af net, der var i overensstemmelse med de tyske normer, til det luxembourgske marked, og det løfte, der var afgivet året før, om ikke at gentage den anfægtede fremgangsmåde.

138 Kommissionen har bemærket, at det fremgår af det af sagsøgeren anførte, at i henhold til den mellem BStG og Tréfilarbed indgåede aftale om levering af net, som var i overensstemmelse med de tyske normer, og som var beregnet til det luxembourgske marked, var parallelimport til Tyskland forbudt. Der er således tale om en overtrædelse af traktatens artikel 85, stk. 1.

139 Endvidere har Kommissionen understreget, at der i M. Müller's skrivelse af 27. april 1984 nævnes en aftale, og M. Müller har i besvarelse af Kommissionens meddelelse af klagepunkter selv forklaret, at formålet med disse bestræbelser for at undgå reimport var at kontrollere overholdelsen af de leveringskvoter, kartellet havde fastsat.

Rettens bemærkninger

140 Det bemærkes, at sagsøgeren har erkendt, at selskabet indgik en aftale med BStG, hvorefter sagsøgeren havde ret til at udtage visse mængder armeringsnet, som var fremstillet i St. Ingbert på BStG's maskiner, på betingelse af, at de blev solgt i Luxembourg. Formålet hermed var at undgå reeksport af armeringsnet til Tyskland. Dette fremgår klart af ordlyden af M. Müller's skrivelse af 27. april 1984 til Tréfilarbed, hvori han klager over reeksport til Tyskland »til lavere priser end kartellets mindstepriser« i strid med »de i den henseende trufne klare og entydige aftaler« (bilag 110 (a) til meddelelsen af klagepunkter).

141 Der henvises i denne forbindelse til, at Domstolen har fastslået, at eksportbestemmelser i købekontrakter, hvorefter videreforhandleren skal eksportere den pågældende vare til et bestemt land, er i strid med traktatens artikel 85, når formålet hermed i det væsentlige er at forhindre, at varen reeksporteres til produktionslandet, således at der kan opretholdes et system af dobbeltpriser i fællesmarkedet, hvorved konkurrencen inden for dette begrænses (Domstolens dom af 28.3.1984, forenede sager 29/83 og 30/83, Compagnie royale asturienne des mines og Rheinzink mod Kommissionen, Sml. s. 1679, præmis 24 og 28).

142 Det må i denne forbindelse fastslås, at de aftaler, der er indgået mellem sagsøgeren og BStG, havde til formål eller til følge at begrænse konkurrencen og påvirkede handelen mellem medlemsstater, idet de sikrede, at prisforskellene på fællesmarkedet kunne opretholdes. Aftalerne er således i strid med traktatens artikel 85, stk. 1.

143 Hvad angår det forhold, at de armeringsnet, som sagsøgeren udtog, og som ikke måtte eksporteres til Tyskland, blev fremstillet på BStG's maskiner, finder Retten, at dette i det foreliggende tilfælde er uden betydning. Når Tréfilarbed har udtaget de pågældende produkter, er ejendomsretten til de maskiner, der er anvendt ved

fremstillingen heraf, uden betydning og kan ikke give ejeren retten til at bestemme, hvor produkterne kan sælges.

144 Kommissionen findes herefter at have ført tilstrækkeligt bevis for, at sagsøgeren deltog i en aftale med BStG med det formål at forbyde reeksport af armeringsnet fra fabrikken i St. Ingbert til Tyskland, og at denne aftale var i strid med traktatens artikel 85, stk. 1.

145 Sagsøgerens anbringende må herefter forkastes.

146 Endvidere bemærkes, at Retten i dom af dags dato i sag T-145/89, BStG mod Kommissionen, i forhold til BStG har fastslået, at selv om forbuddet mod reeksport til Tyskland var i strid med traktatens artikel 85, stk. 1, kunne det forklares med aftalen om strukturkrisekartellet. Det var således i strid med kartellet blot at transportere armeringsnet fremstillet af BStG og med dette selskabs valsningsmærker i transit gennem Luxembourg til Tyskland, idet disse varer herved blev unddraget kontrollen med de leveringskvoter, der var tildelt BStG. BStG stod således over for følgende alternativ: Enten skulle selskabet overholde bestemmelserne i kartelaftalen, hvorefter det skulle kontrollere og angive, hvor mange varer der blev afsat på det tyske marked, eller overholde traktatens konkurrenceregler, hvorefter selskabet ikke kunne pålægge sagsøgeren et eksportforbud. Henset hertil og til, at parterne på dette tidspunkt kunne gå ud fra, at krisekartellet var lovligt, idet Kommissionen ikke havde udtalt sig herimod, har Retten i nævnte dom udtalt, at de særlige omstændigheder i denne sag må anses for en formildende omstændighed for BStG.

147 Retten finder imidlertid ikke, at forholdene i nærværende sag begrunder, at denne omstændighed anses for formildende i forhold til sagsøgeren. Selv hvis det måtte lægges til grund, at forholdene i denne sag begrundede, at der var tale om en for-

mildende omstændighed for sagsøgeren, ville den under alle omstændigheder være sammenfaldende med det forhold, Kommissionen har taget hensyn til i 206. betragtning til beslutningen i relation til alle de ikke-tyske producenter. Det anføres således i 206. betragtning til beslutningen, at det forhold, at der fandtes et strukturkrisekartel i Tyskland, er anset for en formildende omstændighed i forhold til de ikke-tyske producenter.

3. *Aftalerne om beskyttelse af det tyske marked*

Parternes argumenter

148 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen i 182. og 183. betragtning til beslutningen ved en vilkårlig generalisering slår forskellige former for adfærd vedrørende forholdene mellem Benelux-landene og Tyskland, som næsten alle de belgiske og nederlandske producenter samt BStG skulle have deltaget i, sammen i en pakke. Der er efter sagsøgerens opfattelse tale om uklare beskyldninger, og sagsøgeren kan ikke afgøre, om de vedrører selskabet. Ud over de eneforhandlingsaftaler, sagsøgeren har indgået med BStG, har selskabet ikke deltaget i eller været berørt af aftalerne vedrørende de priser og de kvantitative begrænsninger, der var gældende med hensyn til de belgisk-nederlandske producenters eksport til Tyskland.

149 Endvidere har sagsøgeren anført, at selskabet ikke udøvede nogen handelsmæssig virksomhed i Tyskland, idet alle de armeringsnet, der blev fremstillet på fabrikken i Roermond, uanset om de blev fremstillet på BStG's eller sagsøgerens maskiner, blev markedsført på det tyske marked af BStG.

150 Sagsøgeren har erkendt at have deltaget i møderne i Breda og Bunnik, men kun som observatør. Selskabet deltog ikke i samordningerne og holdt afstand til og

handlede selvstændigt i forhold til disse samordninger. Endelig har sagsøgeren anført, at der ikke er noget bemærkelsesværdigt i, at Thibodraad fremsendte Müller's telex af 15. december 1983 til selskabet, idet det deltog i møderne, og Müller havde bedt Thibodraad om at undersøge sagsøgerens holdning sammen med kollegerne fra Breda-runden.

151 Kommissionen har anført, at da sagsøgeren regelmæssigt deltog i møderne i Breda og Bunnik, hvori også BStG deltog med henblik på at drøfte den gensidige påvirkning mellem Benelux-markedet og det tyske marked, således som det fremgår af en række dokumenter, der er nævnt i beslutningen, deltog selskabet i aftalerne om beskyttelse af det tyske marked. Kommissionen har tilføjet, at det forhold, at Müller's telex af 15. december 1983 blev fremsendt til sagsøgeren af Thibodraad, ligeledes viser, at selskabet deltog i aftalerne.

152 Kommissionen har endvidere anført, at det forhold, at sagsøgeren ikke selv havde aktiviteter i Tyskland på grund af eneforhandlingsaftalen med BStG, ikke ændrer ved, at sagsøgeren var producent i Nederlandene og derfra afsatte en del af sin produktion i Tyskland.

Rettens bemærkninger

153 Det bemærkes, at Retten har fastslået (jf. præmis 117 ff. og 126 ff.), at eneforhandlingsaftalerne mellem BStG og sagsøgeren (Roermond) ikke opfyldte betingelserne i forordning nr. 67/67 og var i strid med traktatens artikel 85, stk. 1, at sagsøgeren (St. Ingbert) deltog i en aftale med BStG om reeksport af armeringsnet til Tysk-

land, som ligeledes var i strid med traktatens artikel 85, stk. 1 (jf. ovenfor, præmis 140 ff.), og at formålet med disse aftaler var at beskytte det tyske marked.

154 Endvidere bemærkes, at det fremgår af M. Müller's telex af 15. december 1983, at sagsøgeren deltog i aftalerne om beskyttelse af det tyske marked. I telexet, der er stilet til Thibodraad, henvises til mødet i Breda den 5. december 1983, hvori sagsøgeren, Thibodraad, Van Merksteijn, FBC, Boël/Trébos, ZND, Tréfilunion og BStG deltog. M. Müller anfører, at BStG's »beredskab til at holde eksporten til nabolandene på status quo eller ikke at forøge dem mere end importen fra disse lande ... i princippet [er] uændret«. En kopi af dette telex blev fremsendt til sagsøgeren ved Thibodraad's skrivelse af 16. december 1983 (bilag 65 (a) til meddelelsen af klagepunkter, 93. betragtning til beslutningen), for at »vi i tilslutning dertil kan meddele hr. Müller vort standpunkt«.

155 At sagsøgeren deltog i aftalerne, fremgår ligeledes af det telex, Peters fra Tréfilunion den 11. januar 1984 fremsendte til Marie, Tréfilunion (bilag 66 til meddelelsen af klagepunkter, 95. og 153. betragtning til beslutningen). Der henvises heri til et møde i Breda den 5. januar 1984, hvori sagsøgeren, Boël/Trébos, FBC, BStG, Tréfilunion og andre nederlandske producenter deltog. Det anføres i telexet: »De sædvanlige deltagere kræver af repræsentanterne for BStG, at de ikke skaber uro på markederne i Benelux-landene gennem eksport af betydelige mængder til meget lave priser. Tyskerne henviser heroverfor til, at belgierne (Boël og senest Frère-Bourgeois) eksporterer sammenlignelige mængder til Tyskland. Belgierne anfører, at de overholder priserne på det tyske marked, og at man bør tale om markedsandele og ikke mængder udtrykt i tons. Intet konkret blev besluttet.«

156 På grund af disse beviser kan Retten ikke tiltræde sagsøgerens argument om, at selskabet ikke havde handelsmæssige aktiviteter i Tyskland, idet det forhold, at det

fremstillede armeringsnet i Roermond, som blev solgt i Tyskland af BStG, viser, at selskabet havde interesse i at opretholde høje priser på det tyske marked.

157 Endelig bemærkes, at Retten allerede har fastslået ovenfor, at sagsøgeren deltog i møderne i Breda og Bunnik, og at selskabet — i modsætning til, hvad det selv har anført — her spillede en aktiv rolle. Det bemærkes i denne forbindelse, at sagsøgeren altid er blevet betragtet som en fast deltager i møderne. Endvidere blev sagsøgeren af de andre i branchen anset for en virksomhed, hvis indstilling man måtte kende for at nå frem til en fælles holdning. Dette fremgår bl.a. af Thibodraad's skrivelse af 16. december 1983 til Tréfilarbed (bilag 65 (a) til meddelelsen af klagepunkter, 93. betragtning til beslutningen), der var vedlagt en kopi af Müller's telex af 15. december 1983. Hertil kommer, at det fremgår af Tréfilunion's nævnte telex af 31. august 1984, at sagsøgeren overtog formandskabet ved møderne i Breda og Bunnik den 24. august 1984, efter at Thibodraad's repræsentant, som indtil da havde haft formandskabet, var fratrådt.

158 Selv om det lægges til grund, at sagsøgeren kun delvis måtte have spillet en aktiv rolle ved møderne, finder Retten, at når henses til mødernes klart konkurrencebegrænsende formål, gav sagsøgeren under alle omstændigheder ved at deltage i møderne uden klart at tage afstand fra deres indhold de øvrige deltagere det indtryk, at selskabet tilsluttede sig og rettede sig efter resultatet af møderne (de ovennævnte domme i sagen Hercules Chemicals mod Kommissionen, præmis 232, og i sagen Solvay mod Kommissionen, præmis 98, 99 og 100).

159 Kommissionen findes herefter at have ført tilstrækkeligt bevis for, at sagsøgeren deltog i aftalerne om beskyttelse af det tyske marked.

160 Sagsøgerens anbringende må således forkastes.

Anbringendet om tilsidesættelse af artikel 15 i forordning nr. 17

I — *Manglende individualisering af kriterierne for fastlæggelse af overtrædelsernes grovhed og udmåling af bøden*

Parternes argumenter

161 Sagsøgeren har i stævningen anført, at Kommissionen foretog en forkert kvalifikation, da den anså forskellige former for retsstridig adfærd, som ikke står i forbindelse med hinanden, og som udspillede sig på forskellige markeder, for en samlet overtrædelse. Stillet over for Kommissionens svar, hvorefter den aldrig har antaget, at der kun var én generel aftale, men en helhed af forskellige aftaler på forskellige tidspunkter og på forskellige geografiske markeder, har sagsøgeren i replikken anført, at Kommissionen har pålagt selskabet en samlet bøde for alle de forhold, der gøres gældende over for det, uden at angive, hvilken del af bøden eller procentdel heraf der kan henføres til hver enkelt overtrædelse. Denne fremgangsmåde gør det umuligt at foretage en sammenlignende undersøgelse af Kommissionens vurdering af grovheden af de overtrædelser, som er begået af sagsøgeren og de andre virksomheder individuelt. Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen herved har tilsidesat begrundelsespligten.

162 Sagsøgeren har videre anført, at det er fejlagtigt, når det i 22. betragtning til beslutningen fastslås, at aftalerne har ført til en regulering af en betydelig del af fællesmarkedet. Ifølge sagsøgeren var der tale om nationale samordninger af en karakter og med en rækkevidde og »timing«, som var temmelig forskellig, men Kommissionen har sammenblandet denne helhed af forskelligartede forhold ved at henvise til, at de alle var grænseoverskridende. Dette har haft en forstærkende virkning ved vurderingen af overtrædelsernes grovhed, hvilket har været meget skadeligt for sagsøgeren. Den regulering af en væsentlig del af fællesmarkedet, som der ifølge Kommissionen var tale om, var i virkeligheden begrænset til accessoriske beskyttelsesbestemmelser vedrørende indtrængen i grænseområder, og den påståede opdeling af en væsentlig del af fællesmarkedet vedrørte kun varer, som var fremstillet inden for en økonomisk forsvarlig afstand fra grænsen.

163 Kommissionen har heroverfor anført, at den bøde, der er pålagt Tréfilarbed, ikke er fremkommet ved en sammenlægning af flere særskilte bøder for de enkelte overtrædelser, idet der ikke er tale om særskilte aftaler, men som anført i 22. betragtning til beslutningen om et kompleks af aftaler, som samlet har ført til regulering af en væsentlig del af fællesmarkedet. Virksomhederne deltog således på samme tid i flere aftaler på særskilte geografiske delmarkeder, således at resultatet på et givet tidspunkt var en opdeling af Fællesskabets marked. Tréfilarbed deltog således i 1982 samtidig i en aftale på det franske marked, i en aftale på markedet i Beneluxlandene og i en aftale på det tyske marked. Ifølge Kommissionen kan det derfor ikke gøres gældende, at den på en kunstig måde har behandlet overtrædelserne under ét.

164 Herudover har Kommissionen anført, at beskyttelsesbestemmelserne vedrørende indtrængen i grænseområderne på ingen måde var »accessoriske«, men at de var selve formålet med de omhandlede aftaler. Det forhold, at bestemmelserne i første række vedrørte indtrængen i grænseområderne, medfører ikke, at der ikke var tale om en overtrædelse, men skyldes alene, at samhandelen i Fællesskabet med armeringsnet primært sker i disse områder på grund af transportomkostningerne.

Rettens bemærkninger

165 Det bemærkes, at Kommissionen ifølge fast retspraksis kan pålægge en samlet bøde for forskellige overtrædelser (jf. i denne forbindelse Domstolens dom i sagen Suiker Unie m.fl. mod Kommissionen, a.st., dom af 14.2.1978, sag 27/76, United Brands mod Kommissionen, Sml. s. 207, og af 7.6.1983, forenede sager 100/80-103/80, Musique diffusion française m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 1825). Dette gælder så meget mere, når de overtrædelser, der fastslås i beslutningen, som i dette tilfælde har haft den samme type adfærd på de forskellige markeder for øje, bl.a. fastsættelse af priser og kvoter og informationsudveksling, og når deltagerne i overtrædelserne i stort omfang var de samme virksomheder. Det kan i denne forbindelse ikke lades ude af betragtning, at sagsøgeren på et givet tidspunkt deltog i aftaler på flere markeder som det franske og tyske marked og markedet i Beneluxlandene.

166 Endvidere må det understreges, at det forhold, at der er pålagt en samlet bøde, ikke har gjort det umuligt for sagsøgeren at vurdere, om Kommissionen har bedømt grovheden og varigheden af overtrædelserne korrekt. Sagsøgeren læser således beslutningen på en måde, hvorved en del af denne kunstigt udskilles, men beslutningen udgør et hele, og hver del må læses i lyset af de øvrige dele. Retten finder, at beslutningen set under ét giver sagsøgeren de oplysninger, der er nødvendige, for at selskabet har kunnet få kendskab til de forskellige overtrædelser, der gøres gældende over for det, og de særlige omstændigheder vedrørende selskabets adfærd, og Retten har på grundlag heraf kunnet udøve sin legalitetskontrol.

167 Retten henviser til, at sagsøgerens anbringender vedrørende det relevante geografiske marked tidligere er forkastet.

168 Retten kan ikke tiltræde sagsøgerens argument om, at Kommissionen ved at sammenblande de forskellige aftaler med henvisning til, at de alle var grænseoverskridende, skulle have forøget virkningen heraf på en ukorrekt måde. Kommissionen har ganske vist fastslået, at der var en helhed af forskellige aftaler på forskellige tidspunkter og forskellige markeder, men den har ligeledes fastslået, at formålet med aftalerne var det samme, nemlig at fastsætte priser og kvoter, og at de samme virksomheder samtidig deltog i forskellige aftaler på flere markeder.

169 Det må herefter fastslås, at Kommissionen ikke har foretaget en forkert retlig vurdering, når det i 22. betragtning til beslutningen fastslås, at aftalekomplekset ved at regulere de enkelte delmarkeder har ført til en vidtgående regulering af en betydelig del af fællesmarkedet.

170 Sagsøgerens anbringende må herefter forkastes.

II — *Manglende forsæt eller uagtsomhed*

Parternes argumenter

171 Sagsøgeren har anført, at selskabet handlede i god tro, og har bestridt at have handlet forsætligt. Sagsøgeren har i denne forbindelse gjort gældende, at de fleste virksomheder, som opererer på markedet for armeringsnet, betragtede sig selv som stålvirksomheder og som omfattet af EKSF-traktaten, således at de var undergivet den kriseordning, som Kommissionen havde indført, og som omfattede fastsættelse af priser og produktionskvoter. Endvidere fandtes der på det tyske marked for armeringsnet et strukturkrisekartel, som var godkendt af Bundeskartellamt og accepteret af Kommissionen. Det er ubestridt, at det forhold, at kartellet fandtes, medførte, at producenterne i branchen traf foranstaltninger med henblik på kontrol med priserne og kvoterne. Man gik herved ud fra, at det, der var lovligt i Tyskland, også var lovligt andre steder. Sagsøgeren har anført, at disse to forhold gav virksomhederne i branchen det indtryk, at deres adfærd var hævet over enhver kritik.

172 Endvidere har sagsøgeren anført, at selskabet var under trussel fra de franske producenter om tilbagekaldelse af dets godkendelse, og dette konstante pres forklarer selskabets samarbejdsvilje.

173 Kommissionen har anført, at undskyldningen om, at virksomhederne troede, at de med hensyn til armeringsnet var omfattet af EKSF-traktaten, ikke kan accepteres. Hvis det var tilfældet — hvilket ikke er sandsynligt, idet de var bekendt med, at der i modsætning til, hvad der gælder med hensyn »EKSF-produkter«, ikke på fællesskabsplan var fastsat priser eller skulle betales afgifter i henhold til EKSF-traktatens artikel 49 — måtte virksomhederne under alle omstændigheder anses for at have handlet uagtsomt, hvilket er tilstrækkeligt til, at der i medfør af artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 17 kan pålægges bøder.

174 For så vidt angår det tyske krisekartel har Kommissionen anført, at der i henhold til 206. betragtning til beslutningen er taget hensyn hertil som en formildende omstændighed ved bødeudmålingen. Kommissionen har henvist til, at kartellet først blev aftalt i 1983, dvs. efter, at flere af de anfægtede overtrædelser blev begået. Endvidere kan man ifølge Kommissionen ikke begrunde en retsstridig handling ved at henvise til andre virksomheders adfærd, uanset om den udgør en overtrædelse eller ej.

175 Med hensyn til Tréfilarbed's forklaring om, at selskabets »samarbejde« med de franske producenter gjorde, at selskabet undgik en tilbagekaldelse af godkendelsen, har Kommissionen anført, at en sådan »handel« ikke falder uden for traktatens artikel 85, stk. 1, og uanset om og i givet fald i hvilket omfang sagsøgeren har været udsat for trusler, har selskabet ikke påberåbt sig noget forhold, der gør det muligt at fastslå, at det imødegik disse trusler under overholdelse af de fællesskabsretlige konkurrenceregler.

Rettens bemærkninger

176 Det bemærkes, at for at en tilsidesættelse af traktatens konkurrenceregler kan anses for forsætlig, er det ikke nødvendigt, at virksomheden har været vidende om, at den overtrådte reglerne, men det er tilstrækkeligt, at den ikke kunne være uvidende om, at dens adfærd havde til formål at begrænse konkurrencen (Domstolens dom af 11.7.1989, sag 246/86, Belasco m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 2117, præmis 41, og af 8.2.1990, sag C-279/87, Tipp-Ex mod Kommissionen, Sml. I, s. 261, samt Rettens dom af 10.3.1992, sag T-15/89, Chemie Linz mod Kommissionen, Sml. II, s. 1275, præmis 350).

177 Endvidere bemærkes, at Kommissionen har taget hensyn til en række omstændigheder, der gør sig gældende for alle virksomhederne, og den har på grundlag heraf begrænset bøderne til et beløb, som ligger væsentligt under det beløb, der normalt ville være berettiget (208. betragtning til beslutningen). Til disse omstændigheder hører bl.a. det forhold, at prisen på armeringsnet for 75-80%'s vedkommende afhænger af prisen på valstråd, der var undergivet produktionskvoter, at der var tale

om en konjunkturbestemt nedgang i efterspørgslen, overskudskapacitet, kortvarige markedsudsving og en lidet tilfredsstillende fortjeneste (201. betragtning til beslutningen) samt vekselvirkningerne mellem armeringsnet og armeringsstænger (202. betragtning til beslutningen). Endvidere er der i beslutningen taget hensyn til som en formildende omstændighed, at der fandtes et strukturkrisekartel i Tyskland. Dette foranledigede parterne i andre medlemsstater til at træffe sikkerhedsforanstaltninger, men kan dog ikke retfærdiggøre de foranstaltninger, som de uretmæssigt traf (206. betragtning til beslutningen).

178 Endelig bemærkes, at sagsøgerens frygt for at blive udsat for gengældelsesforanstaltninger fra konkurrenternes side ikke kan begrunde, at selskabet deltog i aftalerne. Selv om denne frygt måtte være velbegrundet, kunne sagsøgeren have givet de kompetente myndigheder meddelelse om det pres, selskabet var udsat for, og have indgivet en klage til Kommissionen i medfør af artikel 3 i forordning nr. 17 i stedet for at deltage i aftalerne (jf. den ovennævnte dom i sagen Hüls mod Kommissionen, præmis 128).

179 Anbringendet må herefter forkastes.

III — *Spørgsmålet, om bøden er uforholdsmæssig stor*

Parternes argumenter

180 Sagsøgeren har anført, at den bøde på 1 143 000 ECU, som er pålagt sagsøgeren, er for stor og ikke står i rimeligt forhold til overtrædelserne. Den procentdel af omsætningen, der er anvendt i forhold til sagsøgeren, 3%, er højere end gennemsnittet, 2,5%, som er anvendt over for de øvrige virksomheder, og sagsøgeren finder, at det er ubegrundet og urimeligt, at selskabet er blevet behandlet hårdere end de øvrige virksomheder. Sagsøgeren har tilføjet, at Kommissionen har pålagt sel-

skabet en hårdere sanktion, idet den ved vurderingen af grovheden af de påståede overtrædelser har sammenlagt de nationale markeder og aftalerne på grundlag af grænserne. Sagsøgeren har i denne forbindelse gjort gældende, at Kommissionen ikke har taget hensyn til beliggenheden af selskabets fabrikker, som alle ligger i de tre markeders grænseområde, hvilket gav det indtryk, at selskabet nødvendigvis måtte deltage i alle de samordninger, som vedrørte grænseoverskridende aktiviteter. Kommissionen har af denne grund pålagt sagsøgeren et ansvar, som var større end de øvrige virksomheders. De drev på grund af deres fabrikkers beliggenhed kun virksomhed på et eller to nationale markeder. Sagsøgeren har på ingen måde haft til hensigt at medvirke til markedsopdelinger, som derimod var generende for selskabet, fordi det nødvendigvis måtte eksportere sine produkter. Sagsøgeren har tilføjet, at da selskabets naturlige geografiske område strakte sig over grænserne og omfattede praktisk taget hele det centrale område i Fællesskabet, kunne enhver aftale, som selskabet måtte have deltaget i, kun have virkninger i dette salgsområde, som var geografisk bestemt.

181 Kommissionen har anført, at den ikke har pålagt Tréfilarbed et »større ansvar« end andre virksomheder, som spillede en ledende rolle i aftalernes tilblivelse, og præcist det modsatte fremgår af beslutningens 207. betragtning in fine. Tréfilarbed blev pålagt en højere bøde i procent af omsætningen end gennemsnittet af de øvrige, idet det ikke var alle virksomheder, der som Tréfilarbed deltog i alle aftalerne. Den sats, der er anvendt over for Tréfilarbed, er lavere end den maksimale sats, der blev anvendt, og som var på 3,6%, og andre virksomheder blev pålagt højere bøder end sagsøgeren.

182 Kommissionen har bestridt, at Tréfilarbed's geografiske beliggenhed nødvendiggjorde, at selskabet deltog i de grænseoverskridende aftaler. Det er paradoksalt at se en virksomhed, som nødvendigvis er til stede på markedet i flere medlemsstater, påberåbe sig netop denne situation for at unddrage sig fællesskabsretten. Hvis man fulgte sagsøgerens synspunkt, ville det føre til, at principperne om fri bevægelighed i traktaten ikke finder anvendelse i grænseområder.

Rettens bemærkninger

183 Det bemærkes, at ifølge artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 kan Kommissionen pålægge bøder på mindst 1 000 ECU og højest 1 000 000 ECU, idet sidstnævnte beløb dog kan forhøjes til 10% af omsætningen i det sidste regnskabsår i hver af de virksomheder, som har medvirket ved overtrædelsen. Ved udmålingen af bøden inden for disse grænser skal der ifølge bestemmelsen tages hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed. Da Domstolen har fortolket begrebet omsætning som den samlede omsætning (jf. ovennævnte dom i sagen Musique diffusion française m.fl. mod Kommissionen, præmis 119), må det fastslås, at Kommissionen, som ikke har taget hensyn til sagsøgerens samlede omsætning, men kun omsætningen vedrørende armeringsnet i det oprindelige Fællesskab bestående af seks lande, og som ikke har overskredet grænsen på 10%, ikke, når henses til overtrædelsens grovhed og varighed, har tilsidesat bestemmelserne i artikel 15 i forordning nr. 17.

184 Endvidere må det fastslås, at sagsøgeren ikke har fremført tilstrækkelige oplysninger til at godtgøre, at selskabet under hensyntagen til varigheden og den særlige grovhed af de overtrædelser, som er fastslået i forhold til selskabet, er blevet behandlet hårdere end andre virksomheder, som beslutningen er rettet til.

185 For så vidt angår forskellen mellem den procentsats, som er anvendt i forhold til sagsøgeren, 3%, og den, som er anvendt over for Tréfilunion, 3,6%, hvilket er den højeste procentsats, som anvendes i beslutningen, finder Retten, at denne forskel ikke står i misforhold til overtrædelsen. Selv om der i forhold til Tréfilunion er tale om en skærpende omstændighed — nemlig at selskabet var en af initiativtagerne til og en af de væsentligste aktører i de påtalte handlinger — fastslås det således i beslutningen, at sagsøgeren deltog i flere overtrædelser end Tréfilunion. Tilsvarende er forskellen mellem den procentsats, der er anvendt over for sagsøgeren, og den lavere procentsats, som er anvendt over for de øvrige deltagende virksomheder, begrundet i, at der med hensyn til disse er tale om formildende omstændigheder, som ikke gør sig gældende med hensyn til sagsøgeren.

186 Endelig finder Retten ikke, at sagsøgeren kan påberåbe sig sine fabrikkers geografiske beliggenhed til støtte for, at selskabet ikke deltog i aftalerne. Sagsøgeren er ikke blevet holdt ansvarlig for sin deltagelse i aftalerne, fordi selskabets fabrikker var beliggende i grænseområderne, men fordi sagsøgerens deltagelse fremgår af en række beviser. Den geografiske beliggenhed af sagsøgerens fabrikker indebar ikke nødvendigvis, at selskabet deltog i de grænseoverskridende aftaler, men det er klart, at beliggenheden gjorde det lettere for selskabet at deltage i aftalerne vedrørende de forskellige markeder.

187 Sagsøgerens anbringende må herefter forkastes.

IV — *Hensyntagen til den bøde, der er pålagt af de franske myndigheder*

Parternes argumenter

188 Sagsøgeren har anført, at selskabet som importør til Frankrig er blevet pålagt en bøde af de franske myndigheder, og det tilkom derfor ikke Kommissionen at pålægge selskabet en yderligere bøde for de samme forhold, der var foregået på det samme marked, alene med henvisning til, at den anfægtede adfærd havde grænseoverskridende karakter. Ifølge sagsøgeren har Kommissionen ikke ført bevis for, at den har villet pålægge en sanktion for andre forhold, eller at den er blevet opmærksom på nye retsstridige handlinger. Sagsøgeren har videre anført, at Kommissionen med urette har pålagt selskabet en bøde, som er 800 gange så stor som den, der blev pålagt af de franske konkurrencemyndigheder. Kommissionen har forklaret denne enorme forskel i vurderingen ved blot at henvise til »de generelle virkninger af disse [franske] aftaler og især deres virkninger for handelen mellem medlemsstater« (205. betragtning til beslutningen). Endelig har sagsøgeren anført, at Kommissionen kun har nedsat den bøde, der er pålagt selskabet, med det beløb, som blev pålagt i Frankrig, hvilket ikke svarer til den måde, hvorpå der skal tages hensyn til en forudgående national afgørelse, således som fastlagt i Domstolens dom af 13.

februar 1969 (sag 14/68, Walt Wilhelm m.fl., Sml. 1969, s. 1, org. ref.: Rec. s. 1). Ifølge sagsøgeren må denne dom forstås således, at når en fællesskabsmyndighed skrider ind efter en national myndighed, skal den tage hensyn til hele begrundelsen i den nationale beslutning og ikke kun den bøde, der herved er pålagt.

189 Kommissionen har anført, at sammenligningen med de franske myndigheders afgørelse er uden betydning, idet den kun vedrørte et nationalt marked, og Kommissionen kan ikke ved anvendelsen af traktatens artikel 85 være bundet af afgørelser fra nationale myndigheder.

190 Herudover har Kommissionen gjort gældende, at det ved den franske afgørelse kun er fastslået, at sagsøgeren deltog i aftalen på det franske marked i perioden 1983-1984. Det er derfor ikke overraskende, at der er en væsentlig forskel på den bøde, der er pålagt af de franske myndigheder, og den, som Kommissionen har pålagt Tréfilarbed for den lange række af overtrædelser, der er gjort gældende over for selskabet. Kommissionen har fået oplysninger, på grundlag af hvilke det kan fastslås, at Tréfilarbed deltog i en overtrædelse på det franske marked i perioden 1981-1982, hvilket ikke er fastslået af de franske myndigheder. Endvidere kan Kommissionen ikke tiltræde sagsøgerens fortolkning af dommen i sagen Walt Wilhelm m.fl., idet denne fortolkning er i strid med Domstolens praksis. Ifølge denne dom kunne Kommissionen således kun fratrække den bøde, der allerede var pålagt i Frankrig.

Rettens bemærkninger

191 Det bemærkes, at der efter Domstolens praksis kan ske kumulering af sanktioner, såfremt der findes to sideløbende procedurer, der tjener forskellige formål. Dette

følger af det særlige system for kompetencefordelingen mellem Fællesskabet og medlemsstaterne på det kartelretlige område. Domstolen har imidlertid fastslået, at et almindeligt billighedshensyn kræver, at Kommissionen ved udmålingen af bøden skal tage hensyn til sanktioner, som allerede måtte være pålagt den samme virksomhed for det samme forhold, når der er tale om sanktioner for overtrædelse af en medlemsstats kartelregler, og overtrædelsen således er sket på Fællesskabets område (jf. i denne forbindelse den nævnte dom i sagen Walt Wilhelm m.fl., præmis 11, og Domstolens dom af 14.12.1972, sag 7/72, Boehringer mod Kommissionen, Sml. 1972, s. 323, org. ref.: Rec. s. 1281, præmis 3). Det må fastslås, at det forholder sig således i dette tilfælde, hvor Kommissionen i 205. betragtning til beslutningen har taget hensyn til den bøde, der allerede var pålagt af de franske myndigheder.

192 Hvad angår forskellen mellem den bøde, Kommissionen har pålagt, og den af de franske konkurrencemyndigheder pålagte bøde finder Retten, at Kommissionen kunne drage slutninger på grundlag af det bevismateriale, den var i besiddelse af, og som ikke nødvendigvis var det samme som det, de franske konkurrencemyndigheder var i besiddelse af, og Kommissionen kan ikke være bundet af disse myndigheders slutninger. Det fremgår således af fast retspraksis, at de lighedspunkter, der måtte være mellem konkurrenceregler i en medlemsstats lovgivning og reglerne i traktatens artikel 85 og 86, ikke på nogen måde kan indskrænke de selvstændige beføjelser, Kommissionen har i forbindelse med gennemførelsen af artikel 85 og 86, således at Kommissionen skulle være forpligtet til at anlægge den samme vurdering som de myndigheder, der varetager gennemførelsen af en sådan national lovgivning (ovennævnte dom i sagen CICCE mod Kommissionen, præmis 27).

193 Sagsøgerens anbringende forkastes herefter.

194 Det følger af det anførte, at sagsøgte i det hele må frifindes.

Sagens omkostninger

195 I henhold til artikel 87, stk. 2, i Rettens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da sagsøgeren har tabt sagen, og Kommissionen har påstået selskabet tilpligtet at betale sagens omkostninger, dømmes sagsøgeren til at betale disse.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Første Afdeling)

1) Kommissionen frifindes.

2) Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.

Kirschner Bellamy Vesterdorf

García-Valdecasas Lenaerts

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 6. april 1995.

H. Jung
Justitssekretær

H. Kirschner
Afdelingsformand

Sagens faktiske omstændigheder ..... II - 798

Retsforhandlinger ..... II - 804

Parternes påstande ..... II - 805

Realiteten ..... II - 806

Anbringendet om tilsidesættelse af traktatens artikel 85, stk. 1 ..... II - 806

I — Det relevante marked ..... II - 806

A — Produktmarkedet ..... II - 806

Parternes argumenter ..... II - 806

Rettens bemærkninger ..... II - 808

B — Det geografiske marked ..... II - 811

Parternes argumenter ..... II - 811

Rettens bemærkninger ..... II - 813

II — Beviset for aftalerne ..... II - 815

A — Det franske marked ..... II - 815

1. Perioden 1981-1982 ..... II - 815

Den anfægtede retsakt ..... II - 815

Parternes argumenter ..... II - 815

Rettens bemærkninger ..... II - 818

2. Perioden 1983-1984 ..... II - 821

Den anfægtede retsakt ..... II - 821

Parternes argumenter ..... II - 821

Rettens bemærkninger ..... II - 823

B — Benelux-markedet ..... II - 824

1. Aftalerne om kvoter ..... II - 824

2. Aftalerne om priser ..... II - 825

Den anfægtede retsakt ..... II - 825

Parternes argumenter ..... II - 825

Rettens bemærkninger ..... II - 826

3. Gentlemen's agreement mellem på den ene side Tréfilarbed og Thibodraad og på den anden side Van Merksteijn ..... II - 828

Den anfægtede retsakt ..... II - 828

Parternes argumenter ..... II - 828

Rettens bemærkninger ..... II - 830

4. Bilaterale kontakter og aftaler mellem Tréfilarbed og Thibodraad ... II - 831

C — Det tyske marked ..... II - 832

1. Eneforhandlingsaftalerne mellem BStG på den ene side og Bouwstaal Roermond BV og Arbed SA, afdeling Nederland, på den anden side II - 832

a) Den anfægtede retsakt ..... II - 832

b) Spørgsmålet, om forordning nr. 67/67 finder anvendelse ..... II - 834

Parternes argumenter ..... II - 834

Rettens bemærkninger ..... II - 837

c) Spørgsmålet, om der bestod et koncernforhold ..... II - 839

Parternes argumenter ..... II - 839

Rettens bemærkninger ..... II - 841

2. Aftalen mellem BStG og Tréfilarbed (St. Ingbert) ..... II - 843

Den anfægtede retsakt ..... II - 843

Parternes argumenter ..... II - 843

Rettens bemærkninger ..... II - 845

3. Aftalerne om beskyttelse af det tyske marked ..... II - 847

Parternes argumenter ..... II - 847

Rettens bemærkninger ..... II - 848

Anbringendet om tilsidesættelse af artikel 15 i forordning nr. 17 ..... II - 851

I — Manglende individualisering af kriterierne for fastlæggelse af overtrædelsernes grovhed og udmåling af bøden ..... II - 851

Parternes argumenter ..... II - 851

Rettens bemærkninger ..... II - 852

II — Manglende forsæt eller uagtsomhed ..... II - 854
Parternes argumenter ..... II - 854
Rettens bemærkninger ..... II - 855

III — Spørgsmålet, om bøden er uforholdsmæssig stor ..... II - 856
Parternes argumenter ..... II - 856
Rettens bemærkninger ..... II - 858

IV — Hensyntagen til den bøde, der er pålagt af de franske myndigheder ..... II - 859
Parternes argumenter ..... II - 859
Rettens bemærkninger ..... II - 860

Sagens omkostninger ..... II - 862